

СПЕЦВИПУСК

ОБИРАЙ **ВІРНУ** СТОРОНУ

ТАКОЖ У НОМЕРІ:

КОНСУЛЬТАЦІЇ ЩОДО ПРАВ ЖІНОК В
УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ЮЛІЯ ЛІСОВА
адвокатка

ЯКІ
ДОКУМЕНТИ
ПОТРІБНІ ДЛЯ
ПЕРЕТИНУ
КОРДОНУ?

ЯКІ ДОКУМЕНТИ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ПЕРЕТИНУ
КОРДОНУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

С. 13

РОМСЬКІ ЖІНКИ ТА ДІВЧАТА
НАВЧИЛИСЬ ПРАЦЮВАТИ З ІНФОРМАЦІЄЮ
ТА ПЛАНУВАТИ СІМЕЙНИЙ БЮДЖЕТ

С.14

ОДЕСА ТА ПІВДЕНЬ УКРАЇНИ У КРИВОМУ ДЗЕРКАЛІ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ

АВТОРКА: Марина Калашлінська

Кремлівські пропагандисти невпинно створюють потворну паралельну реальність для росіян, метою якої є виправдання путінського режиму та його злочинів. Для того, щоб краще зрозуміти, як це відбувається на практиці, розглянемо найбільш поширені вигадки кремлівських пропагандистів на прикладі Одеського регіону.

Це і ЗСУ, які обстрілюють житлові будинки в місті; націоналісти, що перевдягаються в російську форму, щоб залякувати одеситів, формуючи негативний образ "освободителям"; налякані до смерті одеські продавці, що змушені говорити українською...

Про ці та інші випадки читайте в цьому огляді, зробленому за допомогою програми з автоматизації медіамоніторингу "Краля" видання Ізбірком.

Частота згадувань того чи іншого регіону України в російських пропагандистських ЗМІ залежить від низки факторів:

- наявності планів рашистів з ескаляції військового конфлікту в регіоні та необхідності підготувати суспільну думку в росії до цього;
- бажання похвалитися/применшити значущість в залежності від ступеню успішності/неуспішності "специальної військової операції" в певних районах країни;
- необхідності виправдатися та звинуватити українську сторону у власних чорних справах тощо.

Почнемо із 23 квітня. У той день по місту було випущено вісім ракет, одна з яких влучила в один із висотних будинків ЖК "Тірас" по вулиці Корольова. Внаслідок обстрілу загинули 7 осіб, у тому числі 3-місячна дівчинка з мамою та бабусею. Близько двох десятків людей було поранено.

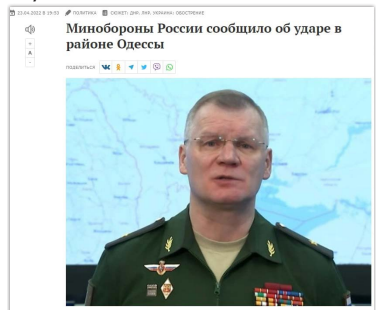
Через деякий час після ракетних ударів по мирним мешканцям та через гучний суспільний резонанс, який виник в наслідок цього, російські ЗМІ почали публікувати інформацію, що удари по житлових будинках в Одесі були нанесені ЗСУ. Публікації були насичені фразами "фейк", "невдовзі правда вийшла назовні", "україн-

ці вдарили по своїх" тощо. На додаток вказувалося, що ця інформація є офіційною та підтвердженою мерією Одеси, яка "сама опровергла украинский фейк о том, что русские военные якобы обстреляли жилые дома в городе".

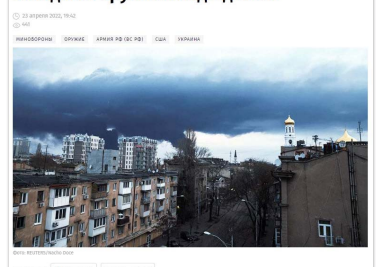

БОРЯСЬ С РОССИЕЙ В ОДЕССЕ, УКРАИНСКИЕ ВОЕННЫЕ УДАРИЛИ ПО СВОИМ ЖЕ

Офіційний представник міністерства оборони рф ігор конашенков в той самий день також повідомив про завдання росією "високоточного ракетного удару в районі Одеси" по військових об'єктах. Він повідомив, що в результаті було вражено логістичний термінал на військовому аеродромі, де зберігалося "велика партія іноземного озброєння, що надійшло від США і європейських країн" (жодного слова про житлові будинки, загибель мирного населення та всього того, що відбулося в цей день в Одесі насправді).

Минобороны России сообщило об ударе в районе Одессы

Окрім випадків, коли російській пропаганді було необхідно приховувати власні військові злочини та звинувачувати в них Україну, кількість згадок про південь України та Одеський регіон починала різко зростати, особливо напере-

додні другого та дев'ятого травня.

Аналіз подібних "медіа-вкидів" дозволяє краще та осяжніше зрозуміти, що відбувається в цій частині світу, а також зробити певні прогнози щодо ймовірного подальшого перебігу подій.

Вказані дописи будувалися за схемою: "Київ та західні країни заплісують очі на злочини, як і загалом на неонацизм, який розростається в Україні, немов ракова пухлина", а от "ми не забудемо, та будемо добиватися покарання..."

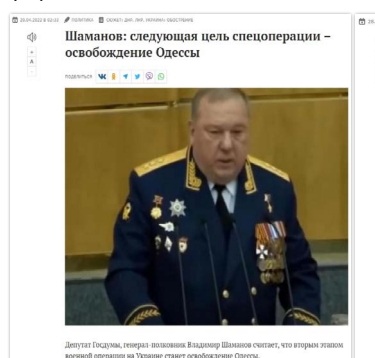

Захарова: Россия накажет виновников трагедии 2 мая в Одессе

Паралельно наприкінці квітня 2022 року значно зросла кількість дописів на тему "Одесса - русский город". Вказані публікації супроводжувалися "глибокою стурбованістю" авторів, щодо того, які страшні загрози несе в собі знаходження території півдня

України під контролем українських націоналістів.

Також робилися "прогнози" щодо того, які конкрет-

Шаманов: следующая цель спецоперации - освобождение Одессы

Советник главы Крыма: жители юга Украины хотят войти в состав России

Постпред Крыма заявил о возможном референдуме в южных регионах Украины

Вице-губернатор Херсонской области назвал Одессу и Николаев русскими городами

Олег Цыганов

Александр Хомяков

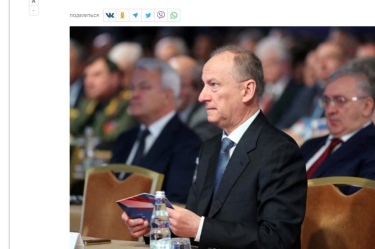
Вказувалося, що якщо залишити південні території на відкуп владі України, то населенню, яке там проживає, "загрожує катастрофа, репресії та ймовірно фізичне знищення багатьох тисяч людей". Ця думка неодноразово повторювалася в російських ЗМІ з неодмінним висновком, що в південні регіони мають бути "звільнені" та там мають бути проведені референдуми, оскільки громадяни, що там мешкають, "мають право на самовизначення".

но території півдня України мають вийти до складу росії. Серед них, поряд з Херсонською та Миколаївською областями, як правило, опинявся й Одеський регіон. У цьому контексті неодноразово порушувалася тема "невідворотного саморозпаду" України внаслідок того, що населення країни не може домовитися між собою. Пропаганда прогнозувала, що втрата українських територій, де "мешкають люди,

продовження на стор. 3 >>

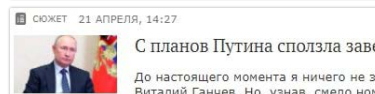

В Госдуме назвали регионы Украины, которые могут стать новой республикой

Патрушев предрекает Украине распад на несколько государств

Сенатор Косачев заявил о риске самораспада Украины

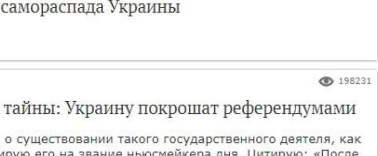
С планов Путина сползла завеса тайны: Украину покрошат референдумами

В Крыму назвали территории Украины, которые войдут в состав России

Сенатор Косачев заявил о риске самораспада Украины

С планов Путина сползла завеса тайны: Украину покрошат референдумами

<< початок на стор. 2

які розмовляють та думають по-іншому" відбудеться найближчим часом.

Дуже популярною темою публікацій щодо півдня України також було обговорення "замінованого українцями" Чорного моря. В черговий раз намагаючись зняти з себе відповідальність за власні злочини, росія стверджувала, що судноплавство в Чорному морі стало неможливим не через те, що Москва почала війну проти України, заблокувала чорноморські порти, перетворила акваторію Чорного моря на бойову арену та поставила під загрозу глобальної продовольчої кризи цілий світ, а виключно внаслідок дій України.

У спотвореній реальності пропагандистів збройні сили України "розкидали" вздовж чорноморського узбережжя старі міни, які відірвалися від якорів та попливли за течією, допливши до Криму, Туреччини, Болгарії тощо. І саме тому Чорне море є заблокованим для цивільного судноплавства.

СЮЖЕТ 7 АПРЕЛЯ, 13:25 4312

Военный эксперт рассказал, что Черное море превратилось в «минное поле»

Ирина Бричкалевич

Украина заминировала Чёрное море

1 008

2022-04-07

Лавров обвинил Украину в создании угроз судам и портам в Черном море

2022-04-07

Россия призвала Украину обеспечить свободу судоходства

Не забула держава орків й похвалитися тим, що безплатно передала Україні рятувальне судно. Адже росія за версією пропаганди "прагне забезпечити максимальну безпеку для цивільного судноплавства в Азовському, Чорному та Середземному морях", а Україна "намагається ухилитися від обговорення питання забезпечення безпеки іноземних суден, що знаходяться в портах Чорного та Азовського морів". Тому заради деблокади та убезпечення виходу іноземних суден із чорноморських портів росією була здійснена безкоштовна передача Україні рятувального судна "Сапфір". Однак в своїх публікаціях

росіяни не вважали за потрібне вказати, що рятувальне судно "Сапфір" і так є українським, а також про те, що воно було піратським чином захоплене російськими окупантами 26 лютого 2022 року в районі острова Зміїний.

На окрему увагу заслуговують публікації на тему "чи чекає Одеса росіян", автори яких доходили висновку, що "Одеса чекає!", адже (авторський стиль збережено): "керівництво міста вміло залякувало одеситів білбордами, що зображують страждання Донбасу... Школи Одеси розпрощалися з російською мовою... продавці та касири скрізь, під страхом покарання, заговорили українською... Тих, хто чекає на звільнення Одеси, в місті переважна більшість. Але вони беззбройні, роз'єднані та залякані...".

Вказані дописи слугують одній меті - намалювати

Ждёт ли нас Одесса?

Ситуация в Одессе, март 2022 года...

СЮЖЕТ 18 АПРЕЛЯ, 16:13 20176

Вассерман объяснил свое заявление о необходимости присоединения Украины к России

В середине апреля депутат Госдумы Анатолий Вассерман сделал заявление, что все земли Украины должны быть включены в состав Российской Федерации после завершения спецоперации. По мнению политика, любые другие варианты решения украинского вопроса показали свою несостоятельность. Вассерман объяснил свое заявление тем, что при любом другом исходе Украина продолжит представлять опасность для России.

картину, що Одеса мріє "запросити російський десант", але вона цього не робить, бо налякана українськими нацистами.

В той самий час у якості превентивних заходів проти ймовірних звинувачень росії в чергових військових злочинах, публікувалися статті про українських націоналістів, які переодягалися в російську форму для вчинення провокацій. Зокрема, вказувалося, що на вулицях Одеси з'явилися перевдягненні українські військовослужбовці для "проведення чергової провокації з метою дискредитації російських збройних сил".

Підбиваючи підсумки, зазначимо, війна в Україні та її підтримка російським суспільством багато в чому ґрунтується на примарному світі ілюзій, створеному пропагандою. Критичне спостереження за нею та її методами не тільки допомагає нам краще зрозуміти, що відбувається в головах росіян, а й виступає достатньо чітким індикатором тих позицій, які займає російське керівництво з різних питань. Адже для легітимзації власних злочинних дій, воно мусять постійно підтримувати це, створене на брехні та протиріччях, задзеркалля.

З початком повномасштабної війни росії проти України засоби масової інформації країни-агресора остаточно перетворилися на пропагандистські канали, що раз за разом транслюють нав'язані путінським режимом тези: Україну треба звільняти від нацистів; війна була неминуча; Одеса, Миколаїв, Херсон (необхідне підкреслити)

МИР СЮЖЕТ: СПЕЦОПЕРАЦИЯ РОССИИ В ДОНБАССЕ

Постпред Крыма заявил о готовящихся в Одессе провокациях националистов

Постпред Крыма Мурадов: Киев готовит массовые расстрелы в Одессе под видом военных РФ

20 апреля 2022, 08:29 6588

ОДЕССА РЕСПУБЛИКА КРЫМ ВСУ

11.04.2022 В 19:22 ПОЛИТИКА СЮЖЕТ: ДНР, ЛНР, УКРАИНА: ОБСТАНОВКА

В Одессе заметили переодетых в российскую форму украинских силовиков

ПОДЕЛИТЬСЯ

19.04.2022 В 11:39 ПОЛИТИКА СЮЖЕТ: ДНР, ЛНР, УКРАИНА: ОБСТАНОВКА

Минобороны: СБУ собралась устроить провокацию в Одесской области

ПОДЕЛИТЬСЯ

ИСТОЧНИК: RU.WIKIPEDIA.ORG

Начальник Национального центра управления обороной РФ Михаил Мизинцев сообщил, что Служба безопасности Украины планирует переодеть своих сотрудников в российскую военную форму и устроить демонстративный расстрел жителей Одесской области. Цель этой акции, по словам Мизинцева, выдвинуть обвинения ВС РФ в "военных преступлениях".

СЮЖЕТ 20 АПРЕЛЯ, 18:10 18015

Одесситы придумали анекдот про комендантский час: что творится в городе

Генерал Владимир Шаманов напорочил скорую военную операцию по взятию Одессы. По его словам, произойдет это после того, как армия России завершит действия на Донбассе. Между тем из самой Одессы приходят тревожные вести. В городе прибавилось националистов, распространяются слухи о подготовке очередных провокаций. «Московский Комсомолец» узнал, чем живут в таких условиях одесситы и какие вопросы волнуют их больше всего.

- чекає на російський десант...

Перемога над російською пропагандистською машиною сьогодні є завданням не менш важливим, ніж військова перемога над "второй армією мира". Протистояти російській пропаганді необхідно, але варто вра-

ховувати, що хоча "прозріння" навряд чи відбудеться швидко, але маємо змогу спостерігати, як дедалі більше зростатиме розрив між світом брехні та об'єктивною реальністю, в якийсь момент ставши "несумісним із життям" для божевільного путінського режиму.

ОДЕСЬКІ ЗМІ У КВІТНІ: ПОШУК НОВИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ ТА ФІНАНСУВАННЯ

АВТОРКА: Марина Калашлінська

З початку повномасштабної війни 24 лютого 2022 року на одеські ЗМІ впав значний тягар з інформаційного висвітлення подій в регіоні. Весь цей час Одещина та її мешканці перебувають у виснажливій напрузі від сирен, що лунають щодня, ракетних ударів по місту та області, а також моторошних новин про події в інших регіонах України. Постійні пошуки інформації про те, що відбувається, а також намагання спрогнозувати подальший хід війни стали сумною нормою щоденного життя нашої країни та регіону в цей період.

У квітні 2022 року одеськими регіональними засобами масової інформації було оприлюднено 6 588 дописів, які стосувалися різних сфер регіонального життя.

Ми проаналізували усі дописи, що були розміщені в квітні в двадцяти чотирьох одеських ЗМІ. До нашої вибірки увійшли одеські регіональні медіа, що публікують місцеві новини: 048.ua, 7 канал, CityNews, Взгляд из Одессы, Град, Депо Одесса, Думская, Інформер, Облвести, Одесса медиа, Одесса Онлайн, ОдеситUA, Одесский Курьер, Одесский паблик, Окна Одесса, Правда за Одессу, Причерноморье, Пушкинская, Таймер, Топор, УСИ online, Читай Одессу.

У нашому аналітичному дослідженні, проведеному за допомогою програми з автоматизації медіамоніторингу "Краля" видання "Ізбірком", зупинимося більш детально на деяких із них.

ДЕ ШУКАТИ ІНФОРМАЦІЮ?

Великим викликом для одеських ЗМІ у квітні став перехід на новий формат висвітлення новин та інформування населення про ситуацію в регіоні. Нагадаємо, що 27 березня 2022 року вступив у дію Закон України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України". Цим законом встановлена

кримінальна відповідальність, зокрема, за несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, розміщення Збройних Сил України тощо.

проте вони значно ускладнили можливості оперативного реагування журналістами на події.

З одного боку, роль ЗМІ тут фактично була зведена до озвучення офіцій-

ще. Затримки в публікації інформації в офіційних джерелах змушували одеських журналістів звертатися в пошуках контенту до альтернативних джерел інформації, в тому числі, й до російських медіа та телеграм-каналів, що вочевидь містило в собі значний ризик проникнення до регіонального інформапростору наративів російської пропаганди.

Звуження легальних можливостей інформування про військові події в регіоні та підвищений попит на цю тему у читачів призводило інколи до спроб надати видимість "військовості" публікаціям, які в реальності такими не були. Як приклад можемо навести новину, розміщену на сайті

визнається викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених.

Навіть у тексті самої публікації вказується, що винних буде притягнуто до відповідальності за статтю 185 КК України (крадіжка, яка є таємним викраденням чужого майна) та не міститься згадок про мародерство, яке винесено редакцією в клікбейтне найменування статті.

ДОДАТКОВІ СКЛАДНОЩІ: ДЕФІЦИТ ГРОШЕЙ ТА КІБЕРАТАКИ

Ще одним викликом для одеських ЗМІ в квітні

ОДЕССКИЙ КУРЬЕР → НОВОСТИ → ВОЙНА

Большая часть десантных кораблей чф рф сосредоточены в Новороссийске (ФОТО, ВИДЕО)

Понедельник, 25 апреля 2022, 10:36

Пока основная часть уцелевших боевых кораблей русского флота на Черном море обстреливают Украину, уцелевшие десантные корабли отступили в Новороссийск.

<https://t.me/moria40k>

Четверг, 21 апреля 2022, 15:05

Русские оккупанты в Крыму показали процесс загрузки крылатых ракет "Калибр" на подводные лодки - чтобы затем обстреливать ими города Украины, в том числе и Одессу.

Русские, несмотря на законодательный запрет, продолжают активно публиковать в соцсетях, на специализированных форумах и телеграм-каналах фото и видео рабочих моментов деятельности их черноморского флота - передислокации, входов и выходов в/из Севастополя и так далее.

Редакция "Одесского Курьера" активно использует эти данные.

Хоча ці нововведення були абсолютно зрозумілими та обґрунтованими,

ної інформації, яка була попередньо розміщена у відкритому доступі Генеральним штабом Збройних Сил України, Міністерством Оборони України або в інших офіційних джерелах.

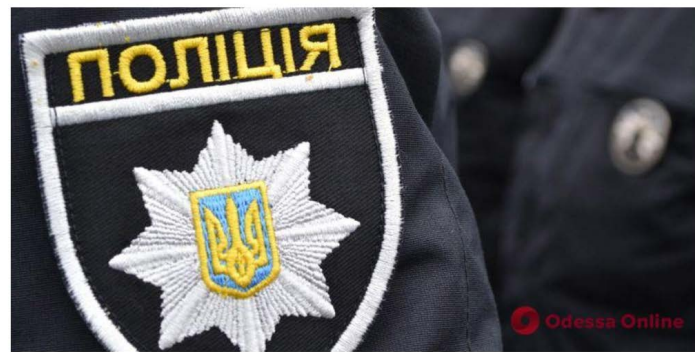
З іншого боку, війна, яку розпочала росія проти України, залишалася головним інформаційним приводом у квітні 2022 року (84% всіх дописів), а також темою, що "продавалася" читачам найкра-

Главная > Новости > В Одесской области задержали шестерых мародеров

В Одесской области задержали шестерых мародеров

17:47 30 апреля 2022

Фигуранты понесут наказание по всей строгости военного времени.

Правоохранители Одесской области задержали шестерых злоумышленников, которые присвоили чужое имущество. Об этом сообщают в пресс-службе ГУНП в Одесской области.

Odessa.online, про затримання в Одеській області шістьох мародерів.

Фактично в статті міститься інформація про шість успішно розкритих поліцією в квітні злочинів проти власності, що були вчинені в Одеському регіоні (а саме, крадіжки кави в продуктовому магазині, телефону у вахтера житлового будинку, велосипеда, який був пристебнутий на вулиці тощо), які не містять в собі ознак мародерства.

Нагадаємо, що відповідно до статті 432 Кримінального кодексу України мародерством

2022 року стало різке зниження джерел їхнього фінансування, а також падіння доходів від реклами та внесків від спонсорів, що є досить відчутним, адже великі регіональні ЗМІ, на відміну від представників альтернативного регіонального медіапростору, таких як телеграм-канали, фейсбук-спільноти тощо, часто несуть значно більші витрати на свою діяльність.

Як зазначено на сайті **Informer.od.ua**: "Першими почали "падати" телеканали, вочевидь, через дорогу інфраструктуру

продовження
на стор. 5 >>

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ВВОДИТЬ КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ФОТО- ТА ВІДЕОЗЙОМКУ ПЕРЕМІЩЕНЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЗБРОЇ ТА ТЕХНІКИ

ЗОКРЕМА КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС ДОПОВНЮЄТЬСЯ СТАТТЕЮ 114-2

Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану

Дії, передбачені цією статтею, караються позбавленням волі на строк від трьох до дванадцяти років

<< початок
на стор. 4

та залежність від офісів, транспорту та значну кількість співробітників. З власних джерел ІМІ відомо про скорочення штатів та оптимізацію у роботі найбільших телевізійників міста - "7 канал", "Перший міський" та "Репортер". Фактично припинив віщання телеканал "Одеса.Live", який запустився лише півтора роки тому".

Зазначимо, що наразі "7 канал" та "Одеса.Live" транслюють лише Національний марафон "Єдині новини".

Перші місяці війни. Надбання та втрати одеського медіапростору

INFORMER 14.04.2022

МІНЕННЯ.ОДЕССА

Ускладнювали діяльність місцевих медіа й регулярні ворожі хакерські кібератаки на них, а також на орга-

електронних листів, відкриття яких на комп'ютері надавало хакерам повний контроль над пристроєм та доступ до інформації, що на ньому міститься.

РАКЕТНІ ОБСТРИЛИ
ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ
ТА ПІДГОТОВКА ОДЕСИ
ДО ДРУГОГО ТРАВНЯ

23 квітня 2022 року Одеса піддалася ракетній атаці з району Каспійського моря. Через атаку загинули 8 осіб (у тому числі тримісячна дитина), близько 20 людей зазнали поранень. Також внаслідок ра-

кетного обстрілу частково знищений цвинтар.

26 квітня був атакований міст через лиман біля За-

УСІ Online > Все новини > Новини > Група хакерів Armageddon совершила новую кибератаку на госорганы Украины

новости | ПОВЕСТКА

Группа хакеров Armageddon совершила новую кибератаку на госорганы Украины

8 АПРЕЛЯ 2022, 15:20

ни державної влади.

У березні хакерам вдалося на деякий час отримати доступ та розмістити російські триколори на головних сторінках сайтів: "Одеса.Онлайн", "Бесарабія інформ", "Громадське радіо", "Цензор.Нет" тощо. У квітні були зафіксовані випадки масових фішингових розсилок

токи, 27 квітня по ньому був нанесений повторний ракетний удар, внаслідок чого його було сильно пошкоджено.

30 квітня з території тимчасово окупованого Криму були нанесені ракетні удари по Одеському аеропорту та була знищена злітно-посадкова смуга.

Головні події 23 квітня: ракетний удар по Одесі, бої на фронті та міжнародна зустріч для зупинення війни (ВІДЕО)

Александр Вельможа | Суббота, 23 апреля 2022, 20:48

Аналіз основних подій дня 23 квітня, коли росіяни завдали ракетного удару по Одесі.

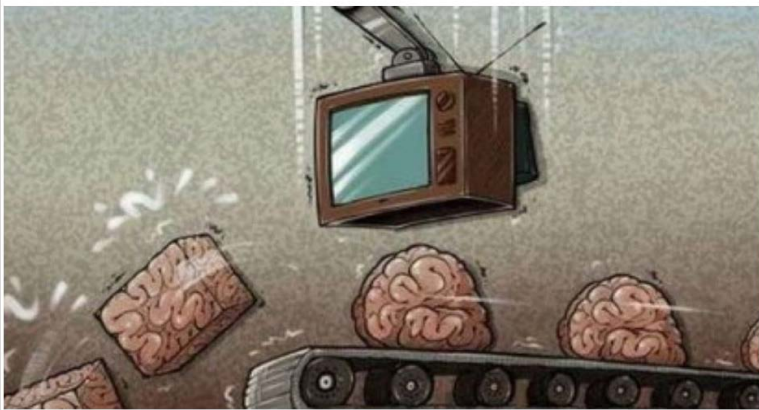
Кінець квітня для одеських ЗМІ став також часом інформаційної "підготовки" мешканців Одеси до пам'ятної дати, пов'язаної з трагічними подіями 2 травня 2014 року. Після неодноразових ракетних ударів по регіону в квітні на перший план в двадцятих числах квітня вийшли питання безпеки другого травня 2022 року.

Значну увагу в останні дні квітня було приділено інформаційному обґрунтуванню посиленої комендантської години в Одесі з 1 по 3 травня.

За результатами аналізу одеських регіональних ЗМІ можемо підсумувати, що в квітні 2022 року не було матеріалів, які б містили ознаки "чорної" пропаганди (0%). Практично не було зафіксовано дописів з ознаками політичної і комер-

ційної замовлення (у тому числі, неналежно маркованої реклами) - 4,7%.

УСІ Online > Методы черной пропаганды или «Где вы были восемь лет?»

Методы черной пропаганды или «Где вы были восемь лет?»

Позитивним результатом моніторингу варто визнати майже повну відсутність у текстах проросійських меседжів, пропаганди та фейків, що могли би загрожували інформаційній безпеці України. Журна-

лісти переважно дотримувались професійних етичних стандартів. У виданнях вкрай рідко зустрічаються елементи мови ворожнечі. Тексти є зрозумілими та доступними для сприйняття пересічного читача. У більшості своїй журналісти зважено та відповідально ставилися до редакційної інформаційної політики, оприлюднюючи перевірені дані з офіційних джерел: більшість квітневих матеріалів містили посилання на джерела і можуть бути визнані достовірними, з достатньо прозорим відділенням фактів від коментарів.

Квітень 2022 року став для ЗМІ одеського регіону складним періодом адаптації до нових законодавчих вимог щодо поширення інформації. Він став часом втрати звичних форм фінансування, а також часом активного пошуку нових джерел (іноземні гранти; програми підтримки журналістів від місцевого бізнесу тощо).

Незважаючи на складнощі та попри незначні порушення, більшість одеських місцевих ЗМІ у квітні продовжували свою роботу, сумлінно та професійно повідомляючи про ключові події в регіоні, іноді навіть на волонтерських засадах, керуючись не матеріальною зацікавленістю, а стремлінням зробити свій внесок у перемогу України.

"Орки прагнуть захопити ласий шмат України", - правоохоронці звернулися до одеситів, - ВІДЕО

Напередодні 2 травня правоохоронці звернулися до одеситів.

Як російська пропаганда намагається привласнити собі Одесу?

INFORMER 26.04.2022

ОДЕССА.СТАТЬЯ

«Помститься за 2 травня» під час оголошення війни Україні обіцяє президент РФ Володимир Путін. Російська пропагандистка Маргарита Сімонян мріяла «повернути собі» Одесу. А писарі історії у РФ постійно повторюють «Одеса завжди була російською». Наративи ворожої пропагандистської машини незмінні, а під час повномасштабного вторгнення стали працювати щосили. Яке місце Одеси в цій вигаданій росіянами історії та як не потрапити на їх гачок – розбирався Інформер.

Більше матеріалів з боротьби з дезінформацією за покликанням:

"ОДЕСУ БОМБИТИМУТЬ, АЛЕ ЦЕ НЕТОЧНО": ЯК ЧАСТО ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛИ ПЕРЕВІРЯЮТЬ ІНФОРМАЦІЮ ПІД ЧАС ВІЙНИ

АВТОРКА: Наталя Стеблина

Основним контентом популярних одеських телеграм-каналів перед війною були матеріали, надіслані користувачами. Як правило, ці тексти не перевірялися адміністраторами, публікувалося все, що може набрати якомога більше переглядів та реакцій. Звісно, такий підхід призводив до поширення однобічної, неперевіреної інформації. А часом - і проросійської пропаганди.

У деяких каналах буйно квітли прокремлівські наративи про утиски російськомовних в Одесі, про особливий статус Одеси в межах України, про неприйняття української мови, культури в місті. І все це виглядало, ніби "глас народу". Мовляв, прості одесити скаржаться, а ми надаємо їм майданчик для самовираження.

Проте після 24 лютого деякі одеські телеграм-канали, які висловлювали скепсис щодо української культури, мови, а інколи й держави, почали просувати ЗСУ, долучатися до волонтерства, проклинати окупантів та насміхатися над російським керівництвом. У більшості із цих медіа відверта пропаганда зникла. Проте деякі проблеми все ж лишилися.

Так, видання продовжують поширювати контент дописувачів без перевірки. Часом це призводить до маніпулювання на болючих темах. Також частина видань поширює інформацію про обстріли міста та області без достовірних посилань на джерела, що може вводити в оману читачів.

Для того, щоб визначити, як часто популярні одеські телеграм-канали друкують неперевірену інформацію під час війни, ми проаналізували дописи найбільш популярних із них за квітень - першу декаду травня. До нашої вибірки увійшли медіа, що публікують місцеві новини і не є телеграм-каналами регіональних ЗМІ: "Одесская книжка", "Одесский фразер", "Одесса Сегодня", "Одесса News", "Одесса Info", "Одесса как она есть", "Х..вая Одесса".

Подібний контент вираховувався через наявність у текстах відповідних слів-маркерів, що можуть вказувати на використання недостовірної інформації із неперевіраних джерел. Ці ж слова-маркери мо-

жуть допомогти пересічному читачеві орієнтуватися у шаленому потоці інформації, який продукують телеграм-канали, і визначити ті пости, що потребують додаткової перевірки.

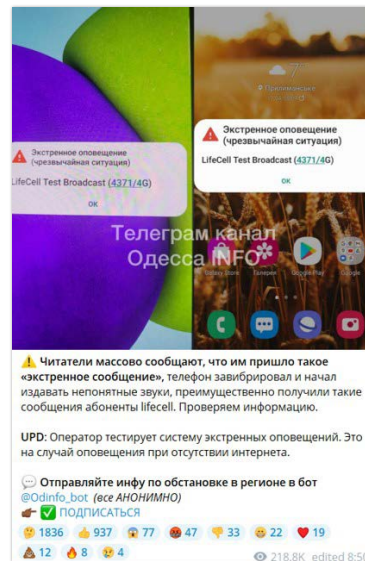
"ЧИТАЧІ МАСОВО СКАРЖАТЬСЯ"

Телеграм-канали, як і деякі ЗМІ, час від часу використовують слово "масово", яке не завжди дозволяє розібратися у справжньому масштабі проблеми. Часом це слово просто дозволяє роздути проблему, якої може й не існувати. Розберемо декілька прикладів.

Тож подібний текст цілком можемо вважати маніпулятивним, оскільки висновок про "масовість" скарг та й взагалі сама версія подій є неперевіреною. За такою схемою можна звинуватити будь-який інший університет чи установу.

Так само 7 квітня телеграм-канал "Одесса Info" опублікував пост про те, що жителі міста Татарбунари жаліються на голову місцевої поліції. Але у дописі розказано лише одну історію, хоча у ній зазначено: "я уже не первый пострадавший по ментовскому беспределу".

Цілком можливо, що як у першому, так і у другому

Канал "Одесса Info", допис за 17 квітня. У тексті йшлося про те, що читачі "масово" отримали повідомлення на мобільний телефон від оператора.

але в яких не наведено додаткових джерел інформації, ми зараховували до категорії "недостовірні посилання", оскільки було неможливо встановити конкретне джерело, що надало інформацію. Водночас, якщо були вказівки на подальшу перевірку, ми зараховували такі повідомлення до категорії "намагання перевірити інформацію".

"ІЗ ДОСТОВІРНИХ ДЖЕРЕЛ ПИШУТЬ", "Є ІНФОРМАЦІЯ"

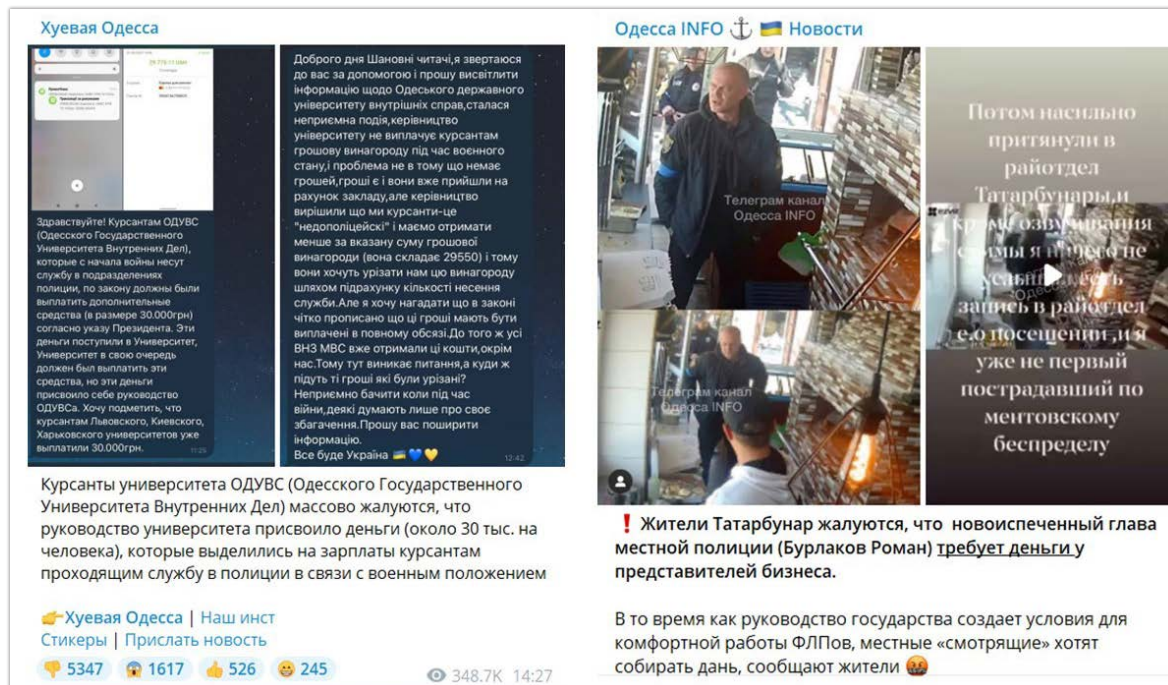
Вживання формулювань "якісь джерела (без вказівки) пишуть або повідомляють" також може призводити до маніпулювання.

На початку війни для поширення панічних настроїв тексти саме із такими висловами активно вкидалися у соціальні мережі.

Так само із посиланням на якісь "спеціальні чати для військових", невідомого друга в поліції, який поділився інформацією, публікувалися повідомлення про нібито отруєну воду в Одесі, зруйновану дамбу, дзвінки з незнайомих номерів, що будуть наводити артилерії, можливі нищівні обстріли усієї території України...

Популярні одеські телеграм-канали також використовують подібні звороти.

Наприклад, телеграм-канал "Одесская книжка" без посилань на джерела пише:

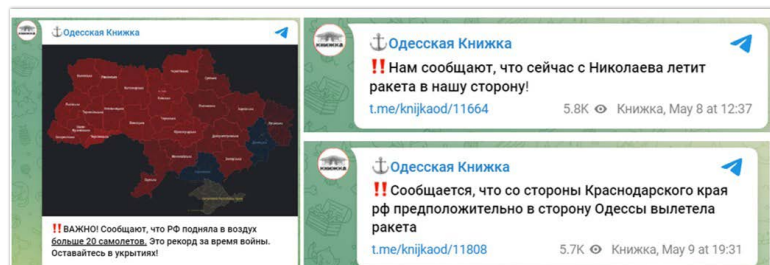

У випадках проблема була, але підхід використання однієї сторони, відсутність згадок конкретних джерел не дає змогу ані отримати повну картину, ані вирішити саму проблему.

Під час війни неперевірена інформація без належного контексту може призвести до поширення недовіри до місцевої влади та правоохоронних структур, що теж небезпечно.

Ми зафіксували випадки, коли дописи, що містили слово-маркер "масово", були неманіпулятивними.

У дописі не обмежилися констатацією факту, але розібралися з тим, що сталося, перевірили інформацію. З'ясувалося, що це було тестування системи масового оповіщення.

Таким чином, дописи, де є тільки вказівка на "масові" повідомлення, скарги,

продовження на стор. 7 >>

<< початок на стор. 6

Але хто саме повідомляє? З яких саме джерел це стало відомо? Чи можна цьому вірити? Що означає "в нашу сторону"?

Подібна подача інформації також може заплутувати і породжувати панічні настрої. Дуже важливо, щоб повідомлення про загрозу обстрілів читачі отримували саме із достовірних джерел. Аби читачі знали, хто саме говорить про ці загрози і що оцінки про ймовірність обстрілів робили компетентні люди, а не просто ті, хто в Краснодарському краї рф побачили, як у них над головою пролетіла ракета "предположительно в сторону Одессы".

У телеграм-каналах також можуть згадувати про ЗМІ, які щось пишуть. При цьому конкретні видання не називаються. Тож теж неможливо перевірити, що це за ЗМІ: якісні, жовті, а можливо, взагалі - кремлівські.

Так, на каналі "Одесса Info" з посиланнями на російські ЗМІ подавалася інформація про ситуацію в Придністров'ї. Згадувалися "місцеві ЗМІ", неназвані.

Проте чи можна довіряти таким дописам? Зрозуміло, що росіянам вигідно "розкачувати" ситуацію у Придністров'ї. Наша паніка і страх - на руку ворогу. Тому наскільки доцільно давати повідомлення із посиланням на неназвані російські видання? Або ж неназвані місцеві ЗМІ, якщо не зрозуміло, чи це українські місцеві журналісти, чи все ж придністровські?

Щоправда, повідомлення "РосСМИ" на каналі із часом перевірили, як змогли. В одному випадку одні неназвані місцеві жителі написали, що у них "все спокійно", а інші - що були

вибухи. Щодо "стрілянини" на кордоні теж інформацію із часом додали, і теж без конкретики: "Выяснили. Возле границы с ПМР учения наших. Все под контролем".

Схожа ситуація на телеграм-каналі "Х..вая Одесса". Ніби перевірили інформацію, але як саме, в яких саме джерелах?

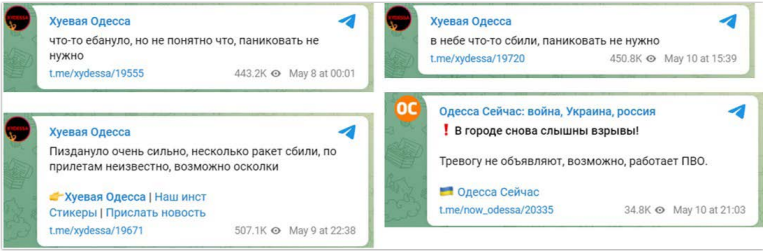
Спочатку повідомляють про вибух, а потім повідомляють про "достовірні джерела", які написали, що це ППО.

Тож у випадку неназваних ЗМІ, "достовірних джерел", службових чатів тощо такі повідомлення уналежнювалися до категорії "недостовірні джерела".

Якщо ж йшлося про перевірку інформації, але джерела цієї перевірки також не називалися, такі повідомлення заносилися до категорії "намагання перевірити інформацію".

"СУДЯЧИ З УСЬОГО", "ШВИДШЕ ЗА ВСЕ", "МОЖЛИВО"

Деякі повідомлення одеських телеграм-каналів ґрунтувалися на припущеннях, які також жодним чином не перевірялися. Маркерами тут виступали вислови на кшталт "судячи з усього", "щось", "десь", "швидше за все", "можливо", "приблизно", "очевидно", "імовірно".

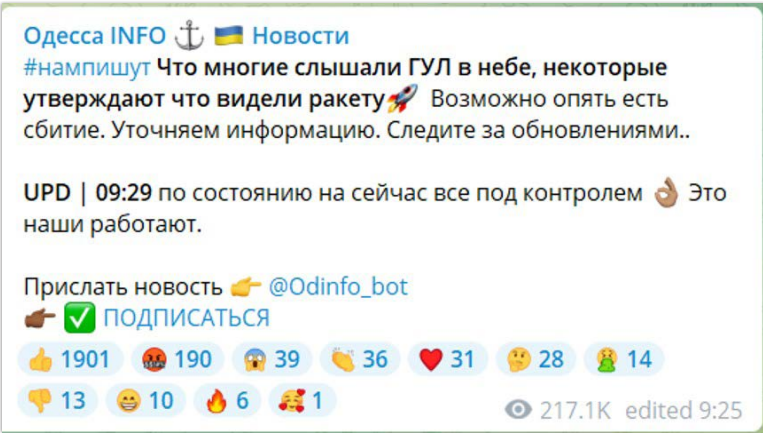

Із таких дописів телеграм-каналів часом взагалі не було зрозуміло, звідки вони брали інформацію.

Фактично, це чутки. Люди щось чули (імовірно вибух, але це неточно), тривоги не було (тому припускають, що це ППО).

Тож часом телеграм-канали просто ретранслюють чутки, а оскільки підписників у них дуже багато, неякісна інформація швидко розноситься містом і може більше нашкодити, ніж допомогти.

Час від часу телеграм-канали все ж намагаються перевіряти подібні чутки. Проте дуже часто джерело, звідки інформацію перевіряли, залишається невідомим.

Тут є і маркер "нам пишуть", що вказує на недостовірне посилання. Також наявне припущення "можливо". Після цього йде вказівка на те, що інформація перевіряється. Є і підтвердження, але без посилання на джерело.

Тепер подивимося на загальні результати із використанням зазначених слів-маркерів по одеських телеграм-каналах.

ТОЖ ЯК БАГАТО В ОДЕСЬКИХ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛАХ НЕПЕРЕВІРЕНОЇ ІНФОРМАЦІЇ?

Отже, за квітень - першу декаду травня було знайдено 193 дописи зі словами-маркерами.

	б/п	недостовірне	намагання перевірити інформацію	власні джерела	джерела	інше	усього зі словами-маркерами
Одесса Сейчас	6	2	3	0	1	1	13
Одесская книжка	6	4	5	1	6	3	25
Одесский фразер	2	1	-	-	1	-	4
Монитор	1	-	-	-	1	-	2
ХО	19	17	-	-	6	-	42
ОІ	1	54	30	7	-	1	93
ОКОЕ	-	7	-	-	5	-	12
Одесса News	-	-	-	-	2	-	2
Усього %	18,1	44%	19,6%	4,1%	11,3%	2,5%	193

Лише 15,4% із них мали посилання хоча б на якісь джерела (офіційні чи власні). Решта містили ті або

чи з усього", "можливо" тощо);

- не містять вказівки на жодне джерело ("надіслали", "повідомляють", "говорять", "пишуть" тощо);
- не містять чіткого посилання на джерело ("читачі жаліються", "ЗМІ пишуть", "із достовірних джерел повідомляють" тощо).

Оскільки телеграм-канали є наразі найбільш оперативними медіа, то, звісно, можуть публікувати свідчення очевидців.

І ці повідомлення, якщо їх професійно перевіряти та подавати, можуть стати критично важливими для того, щоб зрозуміти, що насправді відбувається. Також вони можуть бути використані у майбутньому як докази воєнних злочинів рф.

Проте все ж самих лише повідомлень очевидців замало. Пізніше має оприлюднюватися й офіційна інформація (з покликанням на свідчення, що вийшли раніше). Це дає змогу зрозуміти контекст, побачити більш повну картину. Так, деякі телеграм-канали це роблять, проте з їхніх повідомлень не завжди зрозуміло, до кого саме зверталися по коментар, хто відповідатиме за поширені дані.

Сьогодні телеграм-канали є одним із найбільш популярних джерел інформації. Безперечно, вони виграють у швидкості. Проте читаючи їх, потрібно все ж зважати на те, звідки медіа взяли ту або іншу інформацію.

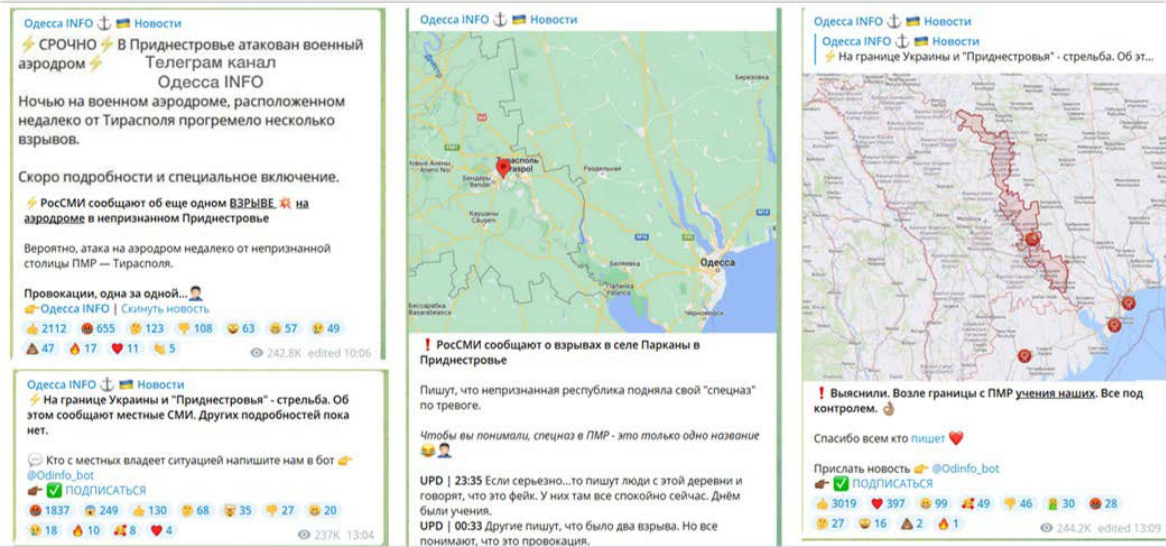
Немає чіткої вказівки на джерело - немає віри написаному.

Telegram-канал ІзбірКома

Особливу увагу потрібно звертати на повідомлення, що:

- містять припущення (вставні слова, що використовуються для цього, на кшталт "імовірно", "швидше за все", "судя-

ЯК ПРОРОСІЙСЬКА ПРОПАГАНДА ЗАВОЮВАЛА ПОПУЛЯРНІ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛИ ОДЕСИ

АВТОРКА: Наталя Стеблина

Кремлівська пропаганда завжди з'являлася на тих ресурсах, які мали велику популярність. Не дивно, що телеграм-канали Одеси, що мають велику кількість переглядів, теж стали її мішенню.

Лева частка контенту цих медіа - це кримінал, ДТП та інший подібний "треш". В описах каналів обіцяють розповісти про події "без цензури" або ж про Одесу, "якою вона є", а також заохочують підписників анонімно повідомляти новини. Так, завдяки цим медіа ви можете першими дізнатися про бійку нардепа в міськраді, про очільницю департаменту, що нецензурно вилаялася в коментарях, а також, звісно, подивитися відео аварій, бійок, крадіжок. Звісно, такий контент дуже популярний. І кількість підписників цих медіа постійно зростає. Тож час від часу тут почала з'являтися і пропаганда: нібито утиски російськомовних, нібито українці "не будуть воювати" у разі російсько-го вторгнення.

І раніше пости мали емоційне забарвлення та досить провокативний характер, щоб викликати бурхливу реакцію читачів, зараз же подібний формат поширюється і на пости про можливий напад росії на Україну.

Наприклад, у дописі каналу "Одесса как она есть" про допит затриманого СБУ бойовика так званої "ЛНР" у читачів запитують, чи немає в його словах чогось дивного, наче викликаючи недовіру до можливого переміщення техніки з РФ.

Для того, щоб показати, як російська пропаганда завойовувала популярні одеські телеграм-канали, ми здійснили їхній моніторинг до повномасштабного вторгнення росії. До нашої вибірки потрапили "Х..вая Одесса", "Одесса Info", "Одесса как она есть". Зазначимо, що ці канали містяться в розділі "Новини і ЗМІ" і входять у топ-25 найбільш популярних каналів по всій Україні. Це означає, що адміні каналів чудово розуміють, який формат подачі інформації гарно "заходить" аудиторії. Тому цілком можуть "переграти" місцеві одеські ЗМІ, які все ж певним чином орієнтуються на професійні стандарти і не поспішають передруковувати усілякий непотріб, що з'являється у мережі.

Не дивно, що у зазначених телеграм-каналах перед виборами і після них експерти зафіксували як повідомлення із ознаками замовності (політичну джінсу на користь кандидатів), так і проросійську пропаганду. Велика аудиторія - великі ставки.

Так, наприклад, дослідження видання "Ізбірком" показало, що перед виборами одеські пабліки та телеграм-канали друкували "джінсу" та проросійську пропаганду щодня. Фігурують ці ж канали і в моніторингах соціальних мереж, які проводить "Детектор медіа".

Які ж прийоми використовувалися у цих медіа для просування проросійських наративів до повномасштабного вторгнення?

ГОЛОСИ "РУССКОГО МИРА"

Найпопулярніші одеські телеграм-канали полюбляли публікувати доволі дивні висловлювання щодо Одеси та її приналежності, нібито привітне ставлення одеситів до росії, а також цитували деяких одіозних російських політиків. І тут не завжди зрозуміло: це були свідомі дії чи ж намагання порушити "гостру" тему, яку підписники будуть активно обговорювати в коментарях.

Наприклад, перед самим повномасштабним вторгненням росії телеграм-канал "Одесса Info" поширив цікаве відео. Із опитування Радіо Свобода, яке журналісти проводили у Харкові, вирізали та склеїли декілька реплік містянина Олексія, де він сказав, що "воювати ніхто не буде", "захистити нам нічого" і що росіяни - "брати". Цікаво, що в опитуванні були й протилежні думки, які в пост чомусь не включили. Ще одне запитання: чому для одеського телеграм-каналу інформаційним приводом виступила заява про "братню" росію пересічної людини із Харкова? Можливо, симпатія? Чи щось інше?

Для найпопулярнішого в місті телеграм-каналу "Х..вая Одесса" "новиною" могло стати сепаратистське висловлювання геймера щодо Одеси:

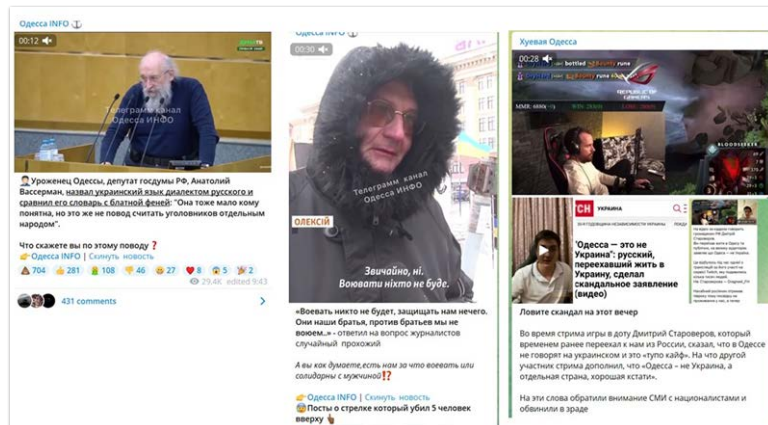
„Ловите скандал на этот вечер. Во время стрима игры в доту Дмитрий Староверов, который временем ранее переехал к нам из России, сказал, что в Одессе не говорят на украинском и это "тупо кайф". На что другой участник стрима дополнил, что "Одесса - не Украина, а отдельная страна, хорошая кстати".

На эти слова обратили внимание СМИ с националистами и обвинили в "зраде"

У дописі нічого не зазначалося про те, що у цих висловлюваннях геймерів щось не так (що українською в місті таки говорять і що Одеса - це Україна). Натомість натякали на те, що тільки "ЗМІ з націоналістами" проти. Подібну картину ми зустрічали постійно. Створювалося враження, що одесити за росію, а "проти" тільки окремі активісти або чиновники.

Щодо останнього випадку, телеграм-канали наводять розлогий фейсбук-пост викладача, де він публікує свою позицію. В цьому пості можна прочитати наступне:

„Инициатор закона о мове сделал украинцев беднейшими в Европе, снизил ВВП страны в два раза... За 30 лет политической независимости страна вымерла на одну четвертую. Это больше, чем за время голодомора и Второй мировой войны..."

Час від часу канали цитували і одіозних російських політиків. Наприклад, Анатолія Вассермана, який розповідає, що "українська - це діалект російської". Для чого? Як то кажуть, питання риторичне.

ЗВІЛЬНЕННЯ ЗА ПІДРУЧНИК РОСІЙСЬКОЮ ТА "ЦЬКУВАННЯ" ЗА РОСІЙСЬКУ МОВУ

Періодично в одеських телеграм-каналах з'являлися повідомлення про викладачів, які "постраждали" через свою проросійську позицію. Так, восени усі три канали писали про випадок із доцентом Одеського національного університету імені І. І. Мечникова Денисом Ситниковим, який називав Севастополь "російським містом", а в грудні "Х..вая Одесса" та "Одесса Info" присвятили пост професору, якому оголосили догану через те, що порадив студентам використовувати власний підручник російською мо-

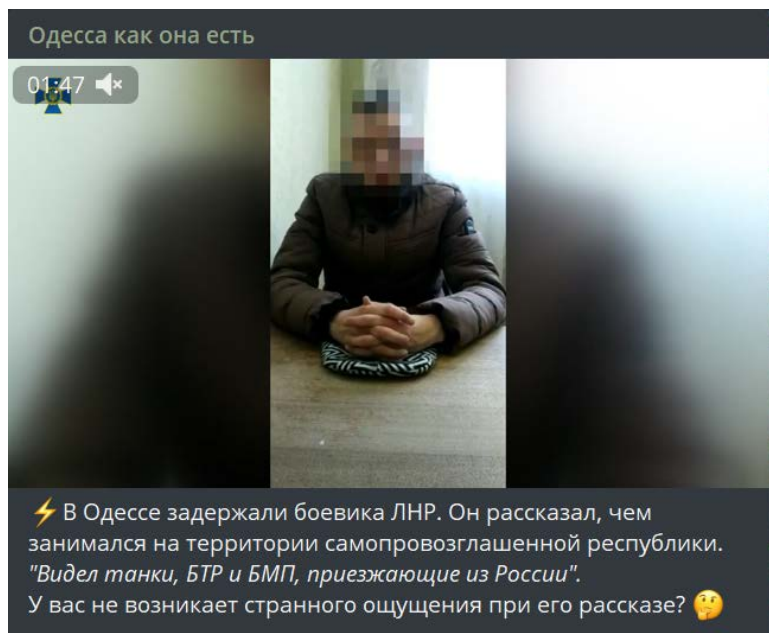
Таким чином, через допис ображеного викладача поширюються уже відомі проросійські наративи про нібито біди, яких натерпілися українці через незалежність.

Ще одна схожа тактика - допис про "цькування" за російську мову в інтернеті. Так, телеграм-канал "Одесса Info" повідомив:

„Ни дня без языкового скандала. Победительницу "Мисс Украина Вселенная - 2021" Анну Неплях затравили в Instagram "за незнание украинского языка". Девушка общается и ведет свой блог на русском, но оказалось, что в 2021 так нельзя. Сама Анна родом из Днепра и с детства общалась недержавною".

Виходячи із цього допису, в Україні щодня - мовний скандал, а коментарі в соціальних мережах, виявляється, стають зручним способом просувати той

продовження на стор. 9 >>

<< початок на стор. 8

самий наратив: "тут переслідують російськомовних".

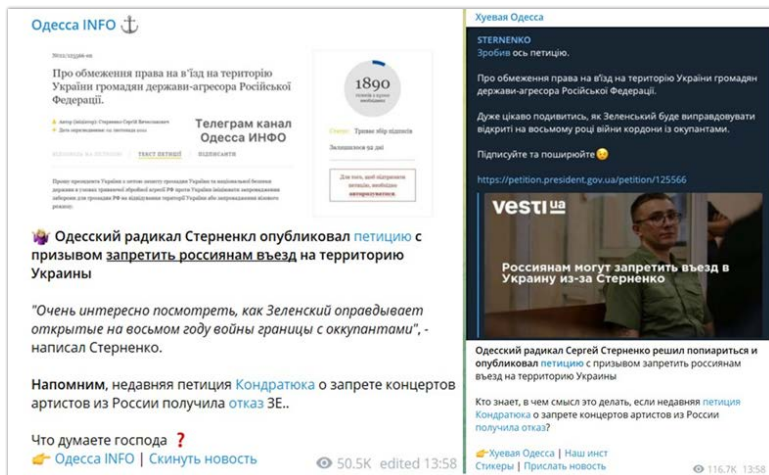
Тож, як бачимо, постійне поширення реплік людей, які нібито потерпають через українську мову дає змогу підіграти російській пропаганді: мовляв, таки потрібно захищати росіян в Україні.

ОМБУДСМЕН І ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ ТА СПРИЙНЯТТЯ ПЕТИЦІЙ СТЕРНЕНКА І КОНДРАТЮКА

Ще один спосіб "похайпувати" на темі мови для одеських телеграм-каналів - висвітлення діяльності "мовного" омбудсмена Тараса Кременя. Так, усі три медіа поширили інформацію про те, що після вимоги омбудсмена в Одесі закритися дитячий журнал "Пчелка". "Х..вая Одесса" та "Одесса Info" надрукували про це майже ідентичні дописи.

ситуації те, що омбудсмен діє в межах українського законодавства і захищає інтереси держави.

Схожий принцип використовується і щодо одеського активіста Сергія Стерненка.

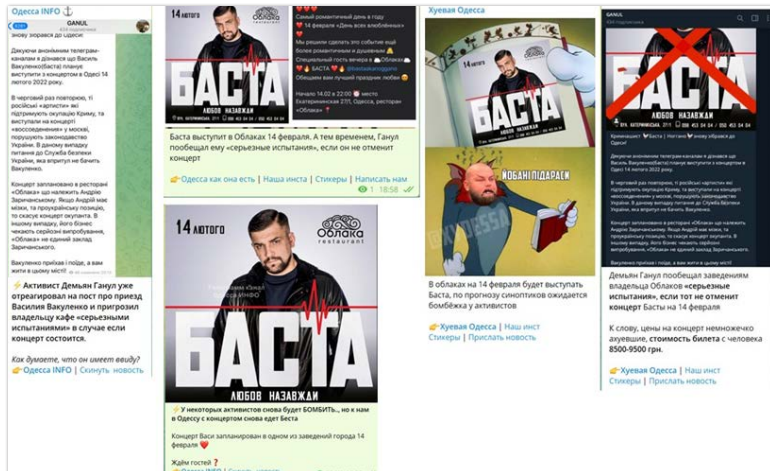

У дописах його ініціатива щодо заборони в'їзду для громадян РФ або ж щодо впровадження візового режиму називається "піаром", також ставиться запитання "в чому смисл це робити". "Одесса Info" додає відповідне "емоджі".

ням "свистанула фляга у мужика или все правильно?"

Важливо також додати і те, як телеграм-канали висвітлювали новини щодо деяких громадян РФ, які підтримали російську

агресію проти України. Показовим тут можна вважати випадок із запланованим в Одесі на 14 лютого концертом російського репера Басти, який виступав в анексованому РФ Криму. Так, медіа подали цю ситуацію нібито як самотній протест одеського

поширюються тут за давно відомим принципом "на-громадження карт".

Під певну картинку (наприклад, переслідування російськомовних) добираємо відповідний контент. Іншу сторону намагаємося не показувати.

Особливо це відчувається щодо телеграм-каналу "Х..вая Одесса", де найчастіше пишуть про різноманітні "мовні" скандали, заборони та штрафи, але майже не згадують про російську агресію.

"Одесса как она есть" та "Одесса Info" все ж показували й іншу сторону:

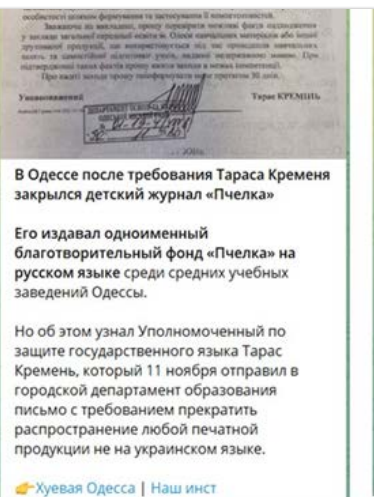
- привітання українських військових: "Украинские военнослужащие из зоны ООС записали поздравление для украинцев. Празднуйте, а мы прикроем!" ("Одесса как она есть");
- виробництво українських літаків для ЗСУ: "Впервые за 30 лет независимости Украины госпредприятие "Антонов" выпустило новый самолет для ВСУ - Ан-178-100P №001. В ближайшее время предприятие планирует показать ещё 2 новых модели самолетов" ("Одесса как

225. Украинский дизайнер Максим Шкиндер, работающий в английском McLaren, сообщил о создании национального проекта электрического суперкара KRAINA 225. У автомобиля обтекаемый силуэт со скошенной задней частью и полностью прозрачная крыша. Источником вдохновения группы украинских дизайнеров стал самый знаменитый транспортник Ан-225 "Мрія" – самый большой и грузоподъемный самолет за всю историю мировой авиации. Как вам авто?" ("Одесса Info").

Ці канали найбільше пишуть про культурні або спортивні заходи, поширюючи позитивний контент. Проте все ж і вони долучаються до поширення проросійських наративів.

Час від часу на всіх трьох каналах фіксуємо поширення майже ідентичних дописів із ознаками проросійської пропаганди, що може свідчити й про долучення цих медіа до спланованих інформаційних кампаній. А це означає, що за часів напруженої ситуації на російсько-українських кордонах, розмов щодо можливого вторгнення РФ деякі регіональні одеські телеграм-канали цілком можуть бути використані й для поширення більш відвертих меседжів, які можуть стати ефективною зброєю в інформаційній війні Росії проти України.

Більше матеріалів з боротьби з дезінформацією на сайті:

Ця ситуація - просто ідеальний спосіб поширити той же наратив про утиски: тут фігурують діти (утискають навіть їх), видає журнал благодійний фонд (і це не виявилось перешкодою).

Окрім цього випадку розповідали ще про те, що Тарас Кремень зробив зауваження Оперному театру за те, що там лише три вистави були українською мовою, а також про його ініціативу перейменування міста Южний. У дописі телеграм-каналу "Х..вая Одесса" щодо чиновника навіть вжили нецензурну лайку.

В усіх дописах про Тараса Кременя фактично розігрується одна й та сама ситуація: одна дивна людина виносить незрозумілі рішення щодо українізації Одеси. А мешканці міста та регіону активно цьому протистоять. Випадає із цієї

Із здивуванням одеські телеграм-канали зустріли й петицію Ігоря Кондратюка щодо заборони концертної діяльності артистів РФ, які підтримали російську агресію.

активіста Дем'яна Ганула. І майже не згадали, у чому насправді проблема виступу російського музиканта.

Як правило, саме так подавали інформацію і про

інших росіян, яким заборонено в'їзд до України.

Огляд контенту найпопулярніших одеських телеграм-каналів показує, що повідомлення із ознаками проросійської пропаганди

она есть");

- створення першого українського електрокара: "Зацените первый украинский электрокар KRAINA

ВІЙНА З ПРОПАГАНДОЮ: ЯК В УКРАЇНІ МОЖУТЬ ВІДКЛЮЧИТИ РОСІЙСЬКІ ТЕЛЕКАНАЛИ

АВТОРИ: Ірина Семенюта, Іван Сердитий

7 квітня 2022 року очільник Одеської військової адміністрації Максим Марченко повідомив про початок роботи над відключенням від ефіру російських телеканалів, які транслюються через супутник на півдні України. За його словами, це зупинить поширення російської пропаганди та роботу ворожої розвідки на Одещині.

ІзбірКом вже декілька років звертає увагу влади на проблеми з доступом до українських телеканалів та радіо в прикордонній зоні й поширення на ці регіони російської пропаганди через передавачі в Молдові та супутник. У цьому році ми планували проведення технічного дослідження доступу до сигналу, однак війна змінила плани.

Ми вітаємо плани ОВА та розбираємо, як саме може бути забезпечена така заборона.

Наш кореспондент, провівши кілька тижнів у бесарабському селі неподалік кордону з Молдовою, проаналізував вплив російського телебачення на формування громадської думки:

„Тут близько семидесяти відсотків будинків мають супутникові антени, які були встановлені після заборони ефірної трансляції російських телеканалів. Московська пропаганда прийшла до смаку багатьом селянам у роках. Причини дві. Перша - у селах, де мешкають здебільшого люди старшого віку, популярною мовою, крім рідних, є російська. Запровадження державної мови, навіть поступове, багато з них сприймало як додаткове знущання. А частина просто не розуміла українську, адже в дитинстві її не вчили. Друга - російські медійники професійно створили в глядачів ілюзію, що путін має "благородну мету" - відновити Радянський Союз у тому чи іншому вигляді. Сказати, що тут прямо чекають на російські танки, я не можу, але багато хто вважав, що Україні треба йти у фарватері Росії. Щоправда, з початком повномасштабної російської агресії ситуація потроху змінюється. Адже у бесарабські села приїхало багато молоді, що втекла від обстрілів та можливого нападу російських військ на Одесу. Деякі населені пункти приймають і біженців. Бесарабська молодь, що мешкає в обласному центрі, більш ло-

яльна до України, ніж їхні батьки. Тому після 24 лютого розпочався складний процес "перевиховання" старших.

Нерідко можна стати свідком дискусій, в яких одна сторона запевняє, що ніби Україна сама винна, а на Євромайдані були нацисти, або "нащо захищати Зеленського, коли в нього така велика зарплата, а в простих людей маленька?". Тобто російські теленаративи у дії.

Подібна ситуація і в інших прикордонних регіонах. Виконавча директорка Центру розвитку громад Чернігівської області **Ольга Кунтиш** розповіла історію пенсіонерів, що евакуювались з Чернігова:

„Літня пара з проукраїнськими поглядами після бомбардування Чернігова, та через відсутність комунікацій у квартирі тимчасово виїхала на батьківщину - в село, неподалік від Городні. Чоловік у телефонних дзвінках розказував сину новини з Городнянщини, переповідав історії, як орки тягли техніку за собою і навіть корову. Насміхався з російської армії та радів деокупації Городні.

Через два тижні, щодня споглядаючи руські новини через супутникову тарілку, риторика розмови з сином змінилась. Війна - не все так однозначно, незрозуміло, хто почав. А останній приліт - взагалі невідомо, хто наніс удар. Може, й ЗСУ”.

ПРОБЛЕМА НАЗРІЛА ДАВНО

Координатор Центру публічних розслідувань **Валерій Болган** запевняє, що небезпека російської пропаганди існує вже багато років, особливо в прикордонних регіонах:

„Нам достеменно відомо, що поруч з Придністров'ям досі доступний сильний сигнал російського телебачення.

Натомість сигнал українських телеканалів має недостатню потужність, а в

деяких населених пунктах зовсім недоступний. Відомо це і в ОДА, однак багато років нічого для вирішення проблеми не робилося.

Ми вітаємо ініціативу обмеження доступу до пропаганди тероризму, включаючи супутниковий сигнал, однак наразі ще не маємо документів щодо технічного вирішення цієї проблеми. Річ у тому, що просто так сигнал супутника заборонити неможливо. Це можливо зробити на стадії приймача або відображення. Тобто потрібно або обмежувати право на володіння супутниковими антенами, або розробити спеціальне технічне рішення для тюнерів. В будь-якому разі це питання вимагає доопрацювання і може бути вирішено не так швидко”.

Продюсерка Одеської філії НСТУ **Олена Кваша** каже, що Суспільний мовник також звертався до європейських операторів щодо відключення російських пропагандистських каналів:

„НСТУ зверталася до операторів, що транслюють російське ТБ, Нацрада зверталася до організації європейських мовників із закликом вимкнути RT та Спутнік. Наразі понад 30 країн їх вже вимкнули повністю чи частково. Крім того, вимкнення трьох російських каналів у Європі входить в шостий пакет санкцій проти Росії. Про це заявила Урсула фон дер Ляєн. Українські глядачі можуть власноруч переналаштувати супутник або просто не дивитись рашистські канали. Там, де немає цифрового мовлення, можна користуватися альтернативними засобами - інтернет-застосунком "Дія" або через онлайн-мовлення українських каналів”.

ЧОМУ КЛЮЧОВА РОЛЬ САМЕ ЗА ЄС?

Експерт у сфері теле-радіомовлення **Андрій Соломаха** повідомив, що супутниковий оператор може обмежити терито-

рію, на яку йде мовлення, але це точно не територія однієї області або країни. За його словами, це може бути пляма, яка "вирізана" із зони мовлення.

„Можна ввести таке обмеження на території всієї України, але це буде нерівномірно і, можливо, захоплюватиме й сусідні країни, наприклад, Молдову. Але взяти й точно обмежити територію однієї країни - неможливо. Вплинути на таке відключення може тільки рішення Європейського Союзу про те, щоб їхні телеком-оператори заборонили на території ЄС трансляцію будь-яких державних російських телеканалів”, - пояснює **Соломаха**.

Як розповів експерт, саме французький супутниковий оператор Eutelsat близько 20 років транслює низку російських телеканалів на всю Європу. Попри санкції, через цього оператора у відкритому доступі, незакодовано транслюється пропаганда - "Перший канал", "РТР Планета", "Росія-24", "НТВ-мир". Будь-який абонент супутникового телебачення може "впіймати" мовників на свої "тарілки”.

Ці телеканали також доступні на супутнику HotBird, який поширюється з території Ірландії до Казахстану і покриває 100% території України. Є пакети російських операторів, які ніби мають бути закодовані, але це кодування дуже легко обійти.

Тим часом місцева влада намагається вирішити це питання самостійно. Так, Болградська районна адміністрація на одному із засідань розглянула декілька варіантів відключення каналів:

- роз'яснювальна робота з мешканцями щодо переходу до інших операторів та заміни тюнеру;
- запровадження санкцій та створення перешкод для трансляції з Молдови;
- звернення до продавців електронної техніки та

смарт-приставок з проханням не встановлювати програмне забезпечення, що транслює російські телеканали.

На Полтавщині операторам супутникового телебачення заборонили підключати російські канали через супутник.

Також рішенням Ради оборони Полтавської області запроваджено заборону ретрансляції російських телеканалів у закладах громадського харчування, в готелях та розважальних закладах.

На Сумщині представниця Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення **Лариса Якубенко** повідомила, що через те, що всі російські канали на іноземних супутниках, а Україна не може їх вимкнути самостійно, Нацрада постійно звертається до власників супутників з проханням розірвати договори.

В одному зі своїх звернень голова Одеської ОВА **Максим Марченко** зазначив, що відключення російських телеканалів в Україні - це поступовий та довгий процес, який здійснюватиметься з міжнародною підтримкою.

„Показово зняти тарілки з кількох домівок та доповісти про виконану роботу, як це роблять деякі керівники, не є рішенням проблеми.

Наразі за допомогою західних партнерів ми робимо кроки щодо відключення супутників, які орендують російські телекомпанії. Створюємо альтернативу цим каналам, збільшуючи покриття цифрового телебачення, а також швидкісного інтернету по всій області”, - зазначив **Марченко**.

Що ж, будемо сподіватися, що після стількох звернень та обговорень робота, яка ведеться зараз, дійсно буде результативною, та багатомільйонна аудиторія нарешті вийде з-під російського пропагандистського тиску.

7 РЕЧЕЙ, ЯКІ ПОТРІБНО ЗНАТИ ПРО СТАТУС КАНДИДАТА ДЛЯ УКРАЇНИ В ЄС

Статус кандидата – це не подарунок Україні через війну.

Україна наразі не готова до членства в ЄС, але Україна є абсолютно кваліфікованою для кандидатства (candidacy).

Україна виконала вже 63% Угоди про асоціацію між ЄС та Україною – основного документа у відносинах, який передбачає часткове входження до спільного ринку ЄС.

У випадку з Україною статус кандидата – це лише політичне визнання проробленої технічної роботи.

Україна не шукає жодних шляхів навпростець

(shortcuts) – вона поважає і слідує всім процедурам розширення ЄС: подала заявку на членство в ЄС, заповнила в рекордні терміни опитувальник, очікує висновку Єврокомісії.

Статус кандидата надасть поштовх демократичним реформам в Україні,

об'єднавши навколо ідеї майбутнього членства в ЄС всі прореформістські сили в країні. Подібне вже було, коли Україна прагнула здобути право безвізових подорожей з ЄС і запустила незалежні антикорупційні інституції.

Кандидатство – це не членство, це лише початок шляху до членства!

Після надання Україні статусу кандидата Україна та ЄС матимуть достатньо часу, щоб реформуватись одночасно: Україна для проведення своїх внутрішніх трансформацій, ЄС для власної внутрішньої реформи.

Зі статусом кандидата відбудувати Україну після війни буде простіше, ніж без нього.

Цей статус дасть можливість для ширшого залучення саме європейських компаній – а не китайських, чи турецьких – у масштабну відбудову країни, яка після завершення бойових дій обіцяє стати найбільшим будівельним майданчиком світу. Це допоможе трансформувати українську бізнес-культуру та запровадити найкращі європейські бізнес-практики.

Рішення про статус кандидата для України жодним чином не шкодить руху до ЄС країн Західних Балкан.

Навпаки – дає новий імпульс політиці розширення і запускає змагання за принципом регати – хто перший здійснив необхідні реформи, той і здобув членство

Нічого не провокує Путіна більше, ніж рішення, ухвалені з метою «не провокувати Путіна».

Статус кандидата – це чітка відповідь Володимиру Путіну, що Україна більше не може бути частиною Росії.

Вона вже належить до Європи і, коли буде готова, належатиме до ЄС.

Відтак, подальша війна Путіна за поглинання України великою мірою втратить сенс.

ІНФОГРАФІКА: Центр "Нова Європа"

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ СТАЄ БІЛЬШ ВІДКРИТИМ: 100 ГРОМАД-ПАРТНЕРОК DOBRE ОТРИМАЛИ ДОРОЖНІ МАПИ ДЛЯ ПОСИЛЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПРОЗОРОСТІ

АВТОР: пресслужба Громадського Партнерства "За прозорі місцеві бюджети!"

У територіальних громадах-партнерах Програми USAID DOBRE завершилися онлайн-презентації з оцінки бюджетної прозорості, які в онлайн-форматі з 1 грудня 2021 року до 5 лютого 2022 року проводили експерти Громадського Партнерства "За прозорі місцеві бюджети!".

Серед ста громад 75 проходили цю процедуру повторно, інші 25 оцінювалися вперше. Під час презентацій громади отримали детальні звіти з описом досягнутих результатів та рекомендаціями щодо підвищення рівня бюджетної прозорості. Оцінювання відбувалося за трьома параметрами: відкритість інформації, прозорість прийняття рішень, інноваційні практики.

„За попередніми результатами можемо констатувати, що більшість громад втілила надані нашими експертами рекомендації та показала якісні зміни показників бюджетної прозорості. У порівнянні з першим роком оцінювання (2017-2018) деяким громадам вдалося не лише покращити окремі показники, а й підвищити сам рівень бюджетної прозорості“, – розповів координатор Партнерства **Анатолій Бойко**.

Так, у Дмитрівській громаді (Кіровоградська область) рівень бюджетної прозорості значно підвищився: починаючи з 2018 року громаді вдалося налагодити роботу з висвітлення бюджетної інформації в окремому розділі на офіційному сайті, залучити громадян до формування бюджетної політики завдяки впровадженню бюджету участі та відкрито проводити звітування про виконання бюджету.

В Іванівській громаді (Тернопільська область) почали вчасно та в повному обсязі оприлюднювати бюджетні запити, проекти рішень про бюджет, а також провели консультації з громадянськістю щодо проекту рішення про кошторис громади на 2021 рік.

Байковецька громада (Тернопільська область) також продемонструвала зростання рівня бюджетної прозорості порівняно з ре-

зультатами 2018 року: тут створили та систематично наповнюють інформацією розділ "Бюджет" на офіційному сайті. Крім того, створили окремий розділ на сайті, присвячений питанню реалізації громадського бюджету.

У Музиківській громаді (Херсонська область), де так само значно зріс рівень прозорості порівняно з 2018 роком, на початку співпраці з програмою USAID DOBRE офіційний сайт був недостатньо інформативним та зручним для громадян, однак поступово ситуація змінилася на краще.

„Користь від підвищення рівня прозорості отримали всі жителі громади – і ті, хто мають доступ до мережі Інтернет, і ті, хто його не має та може скористатися такими інструментами залучення громадян як бюджетні слухання, вуличні акції зі

збору пропозицій, проголосувати за проекти Бюджету участі або прочитати друкований "Бюджет для громадян". Наша команда досі в пошуку найкращих способів залучення громадян та пояснення бюджету.

Особисто для мене дуже важливою є практика візуалізації різних даних – звітів про виконання бюджету, роботи з планування, аналітичної інформації тощо. Візуалізація допомагає не лише жителям громади, а й депутатам по-іншому подивитися на вже знайомі цифри та зробити необхідні висновки“, – розповіла секретар ради **Людмила Погрібна**.

Нагадаємо, що проект "Прозорість місцевих бюджетів" складається із компонентів: "Фінансова доброчесність у громадах" та "Бюджет для громадян". У рамках компоненту "Фінансова доброчесність у громадах" експерти Парт-

нерства провели тренінги "Прозорість бюджетного процесу та фінансового управління в ОТГ", а також відповідно до Методології оцінки прозорості місцевих бюджетів провели оцінювання рівня прозорості бюджетного процесу у цих громадах.

Методологія передбачає здійснення самого оцінювання, розробку конкретних рекомендацій для відповідальних представників органів місцевого самоврядування та втілення їх у життя.

Проект реалізується у рамках Програми "Децентралізація приносить кращі результати та ефективність" (DOBRE), що виконується міжнародною організацією Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) та фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

ЯК ЖІНКАМ ЗАХИСТИТИСЬ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

АВТОР: пресслужба Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України"

Пандемія COVID-19 значно посилила загрозу стати жертвою домашнього насильства. Згідно з дослідженням "Домашнє насильство", яке провів Український інститут майбутнього спільно з Нью Імідж Груп у червні 2021 року, кожна десята жінка говорить про те, що вона так чи інакше зазнавала домашнього насильства в сім'ї.

ЯКИМ МОЖЕ БУТИ ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

Домашнє насильство - це насильство однієї людини (людей) над іншою (іншими) у рамках побутових відносин.

Домашнє насильство може мати різні форми.

Психологічне насильство - словесні образи, погрози, приниження, переслідування, залякування та інші дії, спрямовані на обмеження вашої волі.

Економічне насильство - обмеження у доступі до ваших грошей чи заборона використовувати кошти так, як ви бажаєте, пошкодження вашого майна, перешкоджання в доступі до їжі.

Сексуальне насильство - дії сексуального характеру, вчинені щодо вас без згоди, стосовно дитини незалежно від її згоди або в присутності дитини.

Фізичне насильство - ляпаси, стусани, штовхання, шипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості.

Особи, які вчинили домашнє насильство, несуть кримінальну, адміністративну чи цивільно-правову відповідальність.

За ст. 173-2 КУпАП винні особи несуть адміністративну відповідальність за вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, а також за невиконання термінового заборонного припису особою, стосовно якої його винесено. Ці порушення тягнуть за собою накладення штрафу, громадські роботи або адміністративний арешт на термін до 10 діб.

Кримінальний кодекс містить статтю 126-1 (домашнє насильство), яка передбачає відповідальність за умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного домашнього на-

сильства, - громадські роботи від 150 до 240 годин; арешт до 6 місяців; обмеження волі до 5 років; позбавлення волі до 2 років.

ЕКСТРЕНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

1 Викликати поліцію за телефоном **102** або звернутися особисто до райвідділу та написати заяву.

При виклику екіпажу патрульної поліції можна зазначити, що вам потрібен саме екіпаж "Поліна" (поліція проти домашнього насильства). Правоохоронці зобов'язані зупинити прояви насильства, надати пораду щодо подальших дій та наявних надавачів послуг, а також скерувати вас (разом із дітьми) до безпечного притулку для постраждалих осіб.

Слідчий зобов'язаний протягом 24 годин розпочати досудове розслідування у разі виявлення ознак злочину. У разі, якщо правоохоронні органи ігнорують заяви про вчинення злочину, радимо оскаржити таку бездіяльність до слідчого судді протягом 10 днів. Для цього потрібно звернутися до суду того району, де розташований відділ поліції, який допускає бездіяльність. До скарги необхідно долучити докази подання заяви про злочин, а також її копію. Скаргу суд має розглянути безоплатно за 72 години.

Громадяни можуть подати звернення/запити дистанційно:

- поштою;
- через скриньку в приміщенні органу;
- електронним зверненням;
- зателефонувавши на телефони "гарячих ліній".

Обмеження особисто-го прийому громадян не розповсюджуються на випадки, коли є необхідність повідомити про вчинення злочину в поліції або проведення слідчих та процесуальних дій.

2 Ініціювати обмеження доступу кривдника до вас як потерпілої особи через спеціальні заходи щодо протидії домашнього насильства (терміновий заборонний припис та обмежувальний припис).

Терміновий заборонний припис:

- виноситься поліцейським;
- може полягати у зобов'язанні залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи, забороні на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи та забороні в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою;
- строк дії до 10 діб;
- ініціатором може бути поліцейський або постраждала особа.

Обмежувальний припис:

- виноситься судом;
 - може полягати у забороні перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою; усуненні перешкод у користуванні майном; обмеженні спілкування; забороні наблизитися на визначену відстань до постраждалої особи; забороні особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею;
 - строк дії від 1 до 6 місяців, може бути додатково продовжений на строк не більше 6 місяців;
 - ініціатором можуть бути зацікавлені особи.
- Заява про видачу обмежувального припису має містити:
- найменування суду, до якого подається заява;
 - ПІБ заявника (у разі якщо заява подається в інтересах дитини або неієздатної особи, зазначається також ПІБ дитини або неієздатної

особи) та кривдника, їхнє місце проживання чи перебування, поштовий індекс, відомі номери засобів зв'язку та адреси електронної пошти, якщо такі відомі;

- обставини, що свідчать про необхідність видачі судом обмежувального припису, та докази, що їх підтверджують (за наявності).

До заяви про видачу обмежувального припису обов'язково долучаються докази. Доказами можуть бути матеріали, якими підтверджується наявність провадження щодо кривдника, винесення термінового заборонного припису, висновки експертиз, власна фіксація подій на аудіо- або відеоносії, фіксація з нагрудних камер поліцейських, повідомлення про подію в заклади охорони здоров'я, медичні довідки, роздруківки текстових повідомлень, копії заяви до поліції тощо.

Справа про видачу обмежувального припису розглядається не пізніше 72 годин після надходження заяви до суду. Судовий збір у справах про видачу обмежувального припису не сплачуються.

Суди у період карантину продовжують свою роботу, але доступ в приміщення осіб, які не є учасниками процесу, може обмежуватись. Комунікація із судами може здійснюватися в електронному вигляді - електронною поштою, через систему "Електронний суд". Також передбачена можливість участі сторони у судових засіданнях в режимі відеоконференції.

Перед плануванням звернення або відвідування конкретного суду ознайомитися з його правилами під час карантину на офіційному сайті судової влади України: **court.gov.ua**.

ДО КОГО МОЖНА ЗВЕРНУТИСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ

- На гарячі лінії для постраждалих від домашнього насильства.

Урядовий контактний центр - **1547** (з мобільного або стаціонарного телефону). Інформаційна консультація, психологічна підтримка, реєстрація відповідного звернення до державних органів. Цілодобово і безоплатно.

Національна гаряча лінія з попередження домашнього насильства - **116 123** (з мобільного) або **0 800 500 335** (зі стаціонарного). Цілодобово, безоплатно, анонімно. Інформаційна, соціально-психологічна та юридична підтримка.

- До чатбота Міністерства внутрішніх справ з протидії домашньому насильству в додатку Telegram.

Для цього потрібно увійти у додаток і в пошуку вказати **@police_helpbot**. Можна викликати поліцію та швидку, зв'язатися зі спеціалістами безоплатної правової допомоги, отримати загальну інформацію та контакти інших служб.

- До денних центрів соціально-психологічної допомоги та/або мобільних бригад.

Постраждала від насильства особа може отримати допомогу тут і зараз протягом дня - м. Одеса, вул. Педагогічна, 24. Контактні телефони:

048 770 14 57
048 705 54 12
048 705 54 13

Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги (Одеса):
095 819 11 82
073 157 46 37
095 819 11 89
073 157 49 36

До центрів безоплатної правової допомоги.

Найближчий центр можна знайти на сайті **legalaid.gov.ua** або зателефонувати на безоплатний номер **0 800 213 103**. Особи, які постраждали від домашнього насильства, мають право на отримання безоплатної вторинної правової допомоги, зокрема адвоката коштом держави.

ЯКІ ДОКУМЕНТИ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ПЕРЕТИНУ КОРДОНУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

АВТОР: пресслужба Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України"

Під час воєнного стану діють особливі правила перетину державного кордону, які за своєю суттю покликані спростити виїзд за кордон людям, які тікають від війни.

Kingdom of the Netherlands

КОНСУЛЬТАЦІЇ ЩОДО ПРАВ ЖІНОК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ЮЛІЯ ЛІСОВА
адвокатка

ЯКІ ДОКУМЕНТИ ПОТРІБНІ ДЛЯ ПЕРЕТИНУ КОРДОНУ?

Із вказаними правилами можна ознайомитися в оновлених Правилах перетинання державного кордону громадянами України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року № 57 (далі - Правила).

Звертаємо увагу на основні особливості перетину державного кордону України під час воєнного (або надзвичайного) стану.

КОЛИ ДІЮТЬ

Особливі правила діють протягом усього періоду, на який встановлено воєнний стан.

ЯКІ ДОКУМЕНТИ ПОТРІБНІ

Громадяни можуть перетинати державний кордон України не тільки за паспортом для виїзду за кордон, але і за внутрішнім паспортом.

ПРОТЕ НЕОБХІДНО ВРАХУВАТИ НАСТУПНЕ

Прикордонною службою України заявлено про домовленість з суміжними країнами про те, що вони також будуть пропускати громадян України, зокрема за внутрішнім паспортним документом, через свої кордони. Разом з тим ми радимо уточнити цю інформацію в конкретних країнах, кордони яких ви плануєте перетинати, у від-

повідних консульствах або посольствах.

Правила про перетин кордону по внутрішньому паспорту згідно Правил розповсюджуються тільки на проїзд в одному напрямку - з України. Якщо людина хоче повернутися в Україну, вона має оформити посвідчення особи на повернення в Україну, яке видається дипломатичним представництвом або консульською установою України за кордоном.

Таке саме правило стосується ситуацій, коли закордонний паспорт пошкоджено/втрачено, або строк дії його скінчився.

Тому при плануванні зворотної подорожі необхідно

звернутися до найближчого українського консульства/посольства за оформленням документів.

ЯКІ ДОКУМЕНТИ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ДІТЕЙ ДО 16 РОКІВ

Важливо! З 16 років дитина має право перетинати кордон самостійно за тими ж самими документами, що і повнолітня особа.

Під час воєнного стану дитина до 16 років може перетнути державний кордон на виїзд з України без паспорту для виїзду за кордон, але за наявності свідоцтва про народження.

Друге важливе правило, яке діє під час воєнного стану, - відсутність необхідності мати нотаріальний дозвіл на вивіз дитини одного з батьків, який не супроводжує дитину.

Дитину без такого нотаріального дозволу крім одного з батьків можуть вивести: баба, дід, повнолітній брат або сестра, мачуха, вітчим. У цьому випадку необхідно мати з собою документи, які підтверджують родинні зв'язки.

Інші особи також можуть вивести неповнолітнього за наявності письмової заяви одного з батьків, завіреної органом опіки та піклування.

ЯКІ ДОКУМЕНТИ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТВАРИН

14 березня 2022 року Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів опублікувала Тимчасову процедуру щодо переміщення домашніх тварин до ЄС (Польща, Словаччина, Румунія та Угорщина) під час тривання збройного конфлікту.

Згідно з цією процедурою тварина може не відповідати стандартним вимогам (чіп, паспорт, щеплення, тести).

Разом з тим, власнику такої тварини при прибутті до країни призначення, найімовірніше, доведеться заповнити декларацію на тварину, повідомити інформацію про місця перебування відповідному повітовому (районному) ветеринарному лікарю, а також зробити необхідні ветеринарні процедури у місці перебування: чіпування, вакцинацію проти сказу, дослідження для визначення титру антитіл до збудника сказу.

Ці правові пам'ятки мають рекомендаційний характер, не є офіційним роз'ясненням чинного законодавства. Правові поради підготовлено Одеською обласною організацією ВГО "Комітет виборців України" в рамках проєкту "Рівні права для жінок та дівчат з вразливих груп в умовах пандемії COVID-19", за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів. Погляди авторів публікації не відображають офіційної позиції Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів.

РОМСЬКІ ЖІНКИ ТА ДІВЧАТА НАВЧИЛИСЬ ПРАЦЮВАТИ З ІНФОРМАЦІЄЮ ТА ПЛАНУВАТИ СІМЕЙНИЙ БЮДЖЕТ

АВТОР: пресслужба Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України"

Близько 30 ромських жінок та дівчат з Одеської області завершили навчання з фінансової та інформаційної грамотності, яке складалось з трьох тренінгів та виконання домашніх практичних завдань.

Учасниці тренінгів навчилися планувати та управляти індивідуальним/сімейним бюджетом, безпечно працювати з різною інформацією та виявляти фейки, використовувати державні онлайн сервіси з працевлаштування та соціальної допомоги. Це допоможе ромським жінкам та дівчатам стати більш фінансово незалежними та посилити свою спроможність в соціально-економічній сфері в складних умовах пандемії COVID-19.

Навчальна програма була спеціально адаптована для потреб ромських жінок в невеликих громадах та складалась з трьох тренінгів - базових фінансових знань, базових навичок управління інформацією, роботи з державними онлайн сервісами.

Перший тренінг програми розкривав теми фінансової поведінки, індивідуального/сімейного бюджету, управління доходами та небезпек фінансових продуктів. Основним завданням було показати різницю між реальною якістю життя та способом життя, що формується під впливом зовнішньої інформації, та уберегти від небезпечної фінансової поведінки. Окремо розбирали небезпеку споживчих кредитів та поведінку в разі незмоги сплачувати наявні кредитні зобов'язання.

Другий тренінг програми містив теми критичного мислення, інформаційної безпеки, "мови ворожнечі" та кібербулінгу, а також використання онлайн інструментів у побуті (наприклад, оплату та контроль комунальних рахунків, запис до лікаря, придбання товарів та послуг в мережі Інтернет). Були дискусії про придбання товарів онлайн - одні учасниці вказували на зручність і простоту такого обслуговування, інші зазначали про численні факти підміни товарів, їхню невисоку якість та обман покупців. Найбільший відгук серед учасниць знайшли проблеми використання "мови ворожнечі" проти ромів - звинувачення у жебрацтві чи дрібних крадіжках, цькування та висміювання способу життя. Ромські жінки та дівчата вчилися виявляти та правильно реагувати на такі вислови щодо ромської спільноти. На жаль, навіть повідомлення про цю навчальну програму та Вечірню комп'ютерну школу для ромських жінок та дівчат викликали великий шквал "мови ворожнечі" в соціальних мережах. Тому окремим завданням навчання стало збереження мотивації ромських жінок та дівчат до власного розвитку та напрацювання стратегії та практичних порад реакції на "мову ворожнечі" та сексизм. З

цією метою було організовано окрему просвітницьку зустріч за участю поліції та громадських активістів.

Завершилася навчальна програма практикуванням щодо використання державних онлайн сервісів. Було проведено огляд сервісу державних послуг "Дія", електронних сервісів Міністерства юстиції України та Державного центру зайнятості. Далі ромські жінки вчилися знаходити та працювати з відкритими державними реєстрами (реєстр судових рішень, виконавчих проваджень) та базою вакансій від Державного центру зайнятості.

Одним з ефективних інструментів навчання стали домашні практичні завдання, зокрема, вивчення учасницями переваг та ризиків отримання кредитів. Жінки та дівчата з відповідальністю підійшли до завдання, що дозволило організувати дискусію та побачити різні сторони питання. Зокрема, учасниця навчання Світлана акцентувала увагу на тому, що перш ніж звернутися до кредитної установи, варто врахувати свої фінансові можливості і ті ризики, які можуть виникнути під час повернення кредиту. Вона переконана у тому, що кредит можна брати лише у крайньому випадку, і краще заощаджувати гроші. Іншої думки була

учасниця Самір. Вона вважає, що кредитні гроші повинні бути, але вони мають працювати на того, хто отримав кредит. З її слів, більшість бізнесу працює з кредитами і кредитними грошима, і ця практика поки є однією з найдієвіших для бізнесменів. Водночас перед отриманням кредиту потрібно перевіряти кредитну організацію, її історію та відношення до клієнтів.

Інше практичне завдання торкалось управління сімейним бюджетом. Наприклад, учасниця навчання Лучія розказала про власний місячний експеримент з обліку сімейних доходів та витрат: "Спочатку це було простою цікавістю та розвагою. Коли підбила підсумки витрачання грошей і доходів родини, почала більш ретельно готуватися до походу в магазин чи на ринок. Адже стало зрозуміло, що іноді купувались продукти, які не використовувались чи були занадто дорогими". Її донька Жасміна, яка теж була учасницею родинного експерименту, відтепер більш відповідально відноситься до користування телефоном - рахує кількість використаних хвилин та мегабайтів для більш економного пакету.

За словами керівниці ромської громадської організації "Бахтало" **Ольги Карай**, "ромські жінки та дівчата хочуть бути фінансово та інформаційно грамотними, хочуть цьому навчатись та використовувати на практиці. З іншого

боку, приниження їхнього навчання через "мову ворожнечі" в соціальних мережах стало певною перешкодою для подальшої мотивації. Проте ромські жінки активні та цілеспрямовані, і вони великі молодці, що закінчили це навчання".

Керівник Громадського центру правосуддя **Леонід Семененко** зазначив, що ромські жінки та дівчата зможуть надалі безоплатно користуватись приміщенням Громадського центру правосуддя для роботи за комп'ютером та Інтернетом, проведення різних зустрічей, навчальних та просвітницьких заходів.

Навчання фінансової та інформаційної грамотності ромських жінок та дівчат складає один з компонентів спільної ініціативи Громадського центру правосуддя в місті Татарбунари та ромської громадської організації "Бахтало" щодо посилення трудових можливостей та соціально-економічного потенціалу ромських жінок та дівчат. Також працює Вечірня комп'ютерна школа, надається правова допомога щодо пошуку роботи, отримання соціальних та адміністративних послуг, оформлення необхідних документів. Розпочалася програма бізнес-інкубатора для ромських жінок та дівчат, для посилення їхнього підприємницького потенціалу в умовах пандемії COVID-19 та інтеграції до місцевого бізнесового середовища.

РОМІВ ЗАКЛИКАЮТЬ БІЛЬШ АКТИВНО ВАКЦИНУВАТИСЬ ВІД COVID-19

АВТОР: пресслужба Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України"

В місті Татарбунари Одеської області лікарі, громадські активісти та ромські лідери провели інформаційну кампанію щодо більш активної вакцинації від COVID-19 всіх жителів громади, в першу чергу представників ромської спільноти як більш вразливої перед пандемією.

Лікарка Татарбунарського центру первинної медико-санітарної допомоги **Рима Доніч**, керівник Громадського центру правосуддя **Леонід Семененко** та керівниця ромської громадської організації "Бахтало" **Ольга Карай** підготували та поширили друковані матеріали та відеозвернення із загальними рекомендаціями щодо протидії коронавірусу, поясненнями важливості вакцинації від COVID-19, простоти та безпечності цієї процедури.

Як відзначають міжнародні організації, сім'ї ромів в Україні виявилися особливо вразливими перед пандемією через обмежений доступ до засобів гігієни, чистої води, електрики, а також внаслідок високого рівня бідності. Це значно актуалізувало питання вакцинації від COVID-19 ромської спільноти в громадах. Як зазначив керівник Громадського центру правосуддя **Леонід Семененко**, ромів в Татарбунарській громаді досить багато, здебільшого вони займаються торгівлею та обслуговуванням населення, тобто мають широке коло контактів. Родини ромів багаточисельні, і це створює особливу загрозу швидкого поширення коронавірусу, зокрема і через дітей. Багато ромів, як і інших жителів громади, з недовірою ставляться до вакцинації, вірять чисельним фейкам

про вакцинацію та відповідають відмовою на заклики щепитись від COVID-19.

Тому Громадський центр правосуддя в місті Татарбунари вирішив звернутися до ромських лідерів та лідерок, а також до лікарів з пропозицією пояснити безпечність і необхідність вакцинації. "Наше головне повідомлення - не відкладайте щеплення проти COVID-19, вакцинуються! Це допоможе попередити поширення COVID-19 та уникнути/зменшити наслідки захворювання на коронавірус".

Окрім поширення через соціальні мережі спільного відеозвернення, було підготовлено друковані просвітницькі матеріали, які поширили серед ромських родин, в першу чергу, серед жінок. Зокрема, було поширено серед ромської громади пам'ятки МОЗ про коронавірус та вакцинацію, підготовлені на влашському (волоському) діалекті ромської мови.

Одну з таких просвітницьких зустрічей провели керівник Громадського центру правосуддя **Леонід Семененко** та представник організації "Бахтало" **Олександр Карай**. Більшість ромських сімей, з якими відбулися зустрічі, розуміють важливість вакцинації, але все ще вагаються її зробити. Тому

можливість ознайомитись з офіційною інформацією МОЗ та поради від громадських активістів та лікарів виявились якраз на часі.

Керівниця ромської громадської організації "Бахтало" **Ольга Карай**, медсестра за професією, закликала жителів громади, а особливо ромів, не вірити та не поширювати різні міфи та чутки про вакцинацію. Зокрема, широко транслюється міф, що людина може заразитися COVID-19 внаслідок вакцинації. Це неправда, адже неможливо заразитися COVID-19 від вакцин, бо жодна з них не містить живого вірусу, здатного спричинити хворобу. Вакцини вчать нашу імунну систему розпізнавати та боротися з коронавірусом. Іноді цей процес може викликати такі симптоми, як лихоманка. Вони нормальні та є ознакою того, що організм створює захист від вірусу. Якщо невдовзі після вакцинації ви все ж отримали позитивний тест на COVID-19, то можливо, що на момент щеплення вже були інфіковані коронавірусом, але не знали цього.

Закликали ромів до вакцинації також і інші представники ромської спільноти міста Татарбунари. Звернулися навіть ромською мовою, як це зроби-

ла **Раїса Бузика**.

Лікарка Татарбунарського центру первинної медико-санітарної допомоги **Рима Доніч** нагадала три простих правила протиепідемічної безпеки: дотримання дистанції, носіння маски та користування санітаїзерами. При перших симптомах респіраторних захворювань обов'язково зателефонуйте своєму сімейному лікарю або до контакт-центру МОЗ за номером **0 800 60 2019**.

В Татарбунарському центрі первинної медико-санітарної допомоги Татарбунарської міської ради для забезпечення безперервності надання первинної медико-санітарної допомоги працює цілодобовий телефон чергового лікаря тел./viber: **068 909 98 65**.

Лікарка підкреслила, що вакцинація - безпечна процедура. У пунктах щеплень працюють лише ті медичні працівники (лікар, фельдшер, молодший спеціаліст з медичною освітою), які пройшли спеціальну щорічну підготовку та володіють правилами організації і технікою проведення щеплень, а також навичками надання невідкладної допомоги в разі розвитку післявакцинальних реакцій

чи ускладнень.

Дізнатися графік роботи пунктів щеплення та записатися на щеплення можна на сайті **vaccination.covid19.gov.ua** або через контакт-центр МОЗ за номером **0 800 60 2019**. Більше інформації про вакцинацію можна отримати у вашого сімейного лікаря, центрі первинної медико-санітарної допомоги, в якому ви обрали свого лікаря, та за номером телефону гарячої лінії з питань коронавірусу в Одеській області - **15-50** та **0 800 50 1550**.

Також про COVID-19 та вакцинацію можна дізнатись з джерел достовірної інформації:

Офіційний вебсайт МОЗ: **moz.gov.ua**

Офіційна сторінка МОЗ у Facebook: **facebook.com/moz.ukr**

Офіційний телеграм-канал МОЗ України Коронавірус_інфо: **t.me/COVID19_Ukraine**

Telegram-бот МОЗ з відповідями на найпоширеніші питання про коронавірус: **t.me/COVID19_Ukraine_Bot**

Відповіді на основні запитання про COVID-19: **covid19.com.ua**

Ініціатива "Рівні трудові права для ромських жінок в умовах COVID-19" впроваджується Одеською обласною організацією ВГО "Комітет виборців України" (через Громадський центр правосуддя в м. Татарбунари) та ромською громадською організацією "Бахтало" за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного Фонду "Відродження" в рамках спільної ініціативи "EU4USociety".

ЗАБОРОНА ПРОРОСІЙСЬКИХ ПАРТІЙ: ЯКІ ТЕРМІНИ ТА МЕХАНІЗМИ?

АВТОР: пресслужба Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України"

Верховна Рада 3 травня 2022 року ухвалила в другому читанні Закон "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони політичних партій", який у ЗМІ називають законом про заборону проросійських партій.

Голова Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України" **Анатолій Бойко** надав відповіді на найбільш поширені питання, які ставлять виборці.

1 Чим важливий цей закон?

Його прийняття створило нарешті реальний процесуальний механізм, якого раніше, по факту, не існувало, для заборони або припинення діяльності політичних сил, що працюють на агресора.

Тепер з'являється ефективний інструмент для практичної реалізації рішення РНБО відносно при-

зупинення діяльності цих політичних сил.

2 Чи коректно говорити, що Рада заборонила проросійські партії?

Ні, не зовсім. Насправді саме по собі прийняття закону ще не означає автоматичного припинення діяльності даних партій, це тільки створення процедури, шляху.

3 А яка ж тоді процедура?

Мін'юст має звернутись до суду з позовом про заборону даних політичних сил.

Суд має місяць на роз-

гляд. Після цього партійці мають право на апеляцію, і апеляція також може розглядатись протягом місяця.

Крім цього, в перехідних положеннях закону зазначено, що Кабмін протягом 2 місяців має розробити та затвердити додаткові нормативно-правові акти, необхідні для реалізації положень цього закону.

4 Тож скільки часу може зайняти юридична заборона цих партій?

За умови, що всі механізми й відповідні органи будуть діяти швидко, на реальне припинення діяльнос-

ті потрібно не менше 1-2 місяців.

5 У чому тоді значимість закону, якщо процедура така нешвидка?

Те, що є певна процедура, яка потребуватиме часу, не зменшує значення та важливості проголошеного рішення. Воно було однозначно потрібне та створило додаткову зброю для захисту національної безпеки. Тепер і на політичному фронті.

6 Чи вирішує закон усі питання щодо заборони діяльності проросійських політиків в Україні?

Нам ще є, над чим працювати. Зокрема, лишається актуальним питання: що робити з мандатами народних депутатів та депутатів місцевих рад, які були обрані від таких партій?

І також все гучніше постає питання політичної люстрації після перемоги, аби ті самі особистості не з'явилися на політичній та владній арені знову від чергових політпроектів "за все хороше та проти всього поганого".

І ці питання також потребують законодавчого врегулювання.

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Випуск газети створено за сприяння Black Sea Trust for Regional Cooperation та за фінансової підтримки Європейського Союзу. Його зміст є виключною відповідальністю Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України" і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу

ІЗБІРКОМ-КОМ'ЮНІТІ

ПІДТРИМАЙ НА ПАТРЕОНІ

Стань підписником нашого видання.

Обери один з чотирьох варіантів підписки та стань учасником нашої команди.

patreon.com/izbirkom

СФОТОГРАФУЙСЯ З ГАЗЕТОЮ

Зроби фото з нашою газетою, покажи себе і своє місто або село.

Надсилай фото на пошту odizbirkom@gmail.com або у фейсбук facebook.com/odessaizbirkom

ДОЛУЧИСЬ ДО СОЦМЕРЕЖ

Підпишись та розкажи про це друзям, поділись постом про те, як підтримати незалежну журналістику.

Ми у Facebook:
facebook.com/odessaizbirkom

Ми у Telegram:
t.me/odizbirkom

Ми в Instagram:
instagram.com/izbirkom

Ми у Twitter:
twitter.com/izbirkom_od

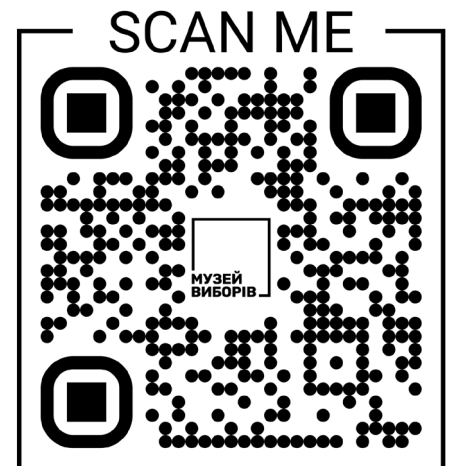
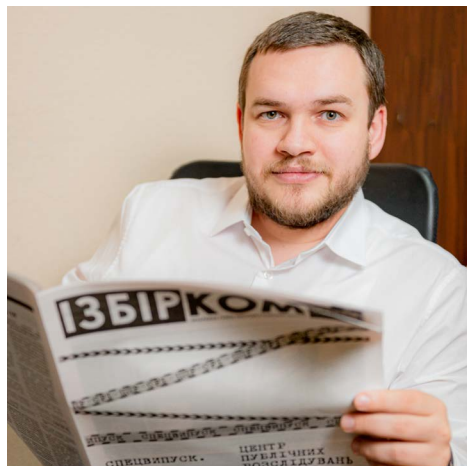
Ми в YouTube:
ІзбірКом Одеса

НАДІШЛИ ЕКСПОНАТ ДО МУЗЕЮ ВИБОРІВ

65023, м. Одеса, а/с 209,
ООО ВГО "КВУ"

facebook.com/museumelection

museum.izbirkom.org.ua

Газета "ІзбірКом"
Засновник - Одеська обласна організація
Всеукраїнської громадської організації
"Комітет виборців України"
Свідоцтво №ОД 1413-284-Р
Головний редактор: Болган В.С.

Адреса редакції:
65091, м. Одеса, вул. Сади́ковська, 25
Телефон: (048) 737-38-98
Електронна пошта: odesakvu@cvu.od.ua
cvu.od.ua, izbirkom.org.ua,
attestation.in.ua, museum.izbirkom.org.ua

Надруковано в СПД Майстер О.А. Наклад - 12 000 прим.